

Ogrzewanie w nadchodzącym sezonie: taniej, ale nie dla wszystkich »5

Na jakie czolgi zdecyduje się Litwa? »12-13

Przeszukanie rzeczy ucznia bez zgody rodziców. „Tak” czy „nie”? »16

Co serduszku jest miłe... »21-23

Nauczyciele nadal protestują. „Lekcja postawy obywatelskiej” pod rządem

Fot. Marian Paluszkievicz

Kilka tysięcy nauczycieli na Litwie w piątek, 29 września, rozpoczęło nieterminowy strajk. „To była trudna decyzja, ale nie odstępimy” — mówią pedagodzy należący do Litewskiego Związku Zawodowego Pracowników Oświaty. »6-7

Wicemarszałek Sejmu RP otworzyła wystawę w DKP »8-9

Valotka znów powiedział za dużo. Czy będzie dymisja? »28-29

KURIER
WILEŃSKI

Ukazuje się od 1 lipca 1953 r.

**Birbinių g. 4a, 02121-30 Vilnius,
Lietuvos Respublika,
tel./fax 260 84 44**

Redaktor naczelny:
Robert Mickiewicz
(redaktor@kurierwilenski.lt).

Zastępcy red. nac.:
Brygita Łapszewicz
(b.lapszewicz@kurierwilenski.lt)
Apolinary Klonowski (ds. online)
(a.klonowski@kurierwilenski.lt)

Sekretarz redakcji:
Liucija Stankevičiūtė
(l.stankeviciute@kurierwilenski.lt)

Dziennikarze: Honorata Adamowicz,
Aleksander Borowik, Justyna
Giedrojc, Rajmund Klonowski, Ilona
Lewandowska, Anna Pieszko, Antoni
Radczenko, Witold Janczyz,
Marian Paluszkiwicz — fotoreporter

Dział Promocji: Andrzej Podworski —
prenumerata [tel. 260 84 44, kolport@
kurierwilenski.lt], Jolanta Balkiewicz —
reklama [tel. 260 84 44,
reklama@kurierwilenski.lt].

Wydawca: VšĮ „Kurier Wilenski“
Druk: VšĮ „Vilnijos žodis“

Nakład: 3000 egz.

*Materialów niezamówionych redakcja nie
zwraca. Zastrzeżenie o prawie
do skracania i adiacji tekstów.
Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada.
Opinie Czytelników zawarte w ich listach
nie zawsze są zbliżone do opinii redakcji.*

Redaktor dyżurny: Alicja Klonowska,
Apolinary Klonowski

DZIENNIK NALEŻY DO
EUROPEJSKIEGO
STOWARZYSZENIA GAZET
CODZIENNYCH
MNIJSZOŚCI
NARODOWYCH

Fundacja
**POMOC POLAKOM
NA WSCHODZIE**
im. Jana Olszewskiego

Projekt finansowany ze środków
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
w ramach konkursu Polonia i Polacy
za Granicą 2023.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów
i nie może być utożsamiana
z oficjalnym stanowiskiem
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”
im. Jana Olszewskiego.

Startuje plebiscyt „Polak Roku 2023”

Już po raz 26. ogłaszamy plebiscyt Czytelników „Kuriera Wileńskiego” mający na celu wytypowanie „Polaka Roku” — osoby najbardziej zasłużonej dla polskości na Wileńszczyźnie. Zachęcamy Czytelników do zgłaszania kandydatów do tego zaszczytnego tytułu za rok 2023.

Niezmiernie cieszy nas to, że nasi Czytelnicy dostrzegają dokonania różnych osób pracujących w różnych dziedzinach i co roku typują kolejne osoby, które za swą działalność duszpasterską, oświatową, społeczną, kulturalną czy też polityczną zasługują na słowa uznania i podzięk.

Zachęcamy naszych Czytelników do nadsyłania do redakcji (listownie

lub pocztą elektroniczną) nazwisk osób, których działalność i obywatelska postawa wobec spraw życiowo ważnych dla nas, Polaków mieszkających na Litwie, kwalifikują do zdobycia tytułu „Polak Roku 2023” wraz z uzasadnieniem zgłoszenia, zawierającym krótki opis działalności kandydata.

Zgłoszenia kandydatów w nieograniczonej liczbie mogą nadsyłać zarówno osoby fizyczne, jak też organizacje społeczne czy firmy prywatne.

Zgłoszenia prosimy nadsyłać na adres redakcji: „Kurier Wileński”, Birbinių 4A, LT-02121 Vilnius, Lietuva z dopiskiem „Polak Roku 2023” do końca października br. lub pocztą

elektroniczną: reklama@kurierwilenski.lt.

Zwycięzcy konkursu z lat poprzednich nie mogą być powtórnie zgłaszani. Kapituła plebiscytu, składająca się z laureatów poprzednich edycji konkursu „Polak Roku”, spośród nadesłanych zgłoszeń wybierze 10 osób typowanych do tytułu. W kolejnym etapie konkursu Czytelnicy będą mogli oddać swój głos na wybranego kandydata. Na naszych łamach będziemy publikować wywiady z nominowanymi do tytułu „Polaka Roku”, by ich wkład w życie społeczne i pielęgnowanie wartości narodowych był jak najszerszej znany. ■

**Redakcja
„Kuriera Wileńskiego”**

Trzy pytania do...

...Jorūnė Liutkienė, głównej specjalistki Wydziału Czynności Administracyjnych i Nadzoru Ruchu Litewskiej Służby Policji Drogowej

Rozmawiała Honorata Adamowicz

1. Szacuje się, że 15 proc. wszystkich osób uczestniczących w wypadkach drogowych i rannych to osoby starsze. Rannych jest więcej kobiet niż mężczyzn. Ile w tym roku osób starszych zostało rannych czy zginęło na drogach?

Do 25 września 20 na 110 osób śmiertelnie rannych w wypadkach drogowych miało ponad 65 lat (14 mężczyzn i 6

kobiet). Spośród nich było 13 kierowców, 5 pieszych i 2 rowerzystów. Kolejnych 388 seniorów uczestniczyło w wypadkach drogowych i zostało rannych. Stanowi to około 15 proc. całkowitej liczby osób rannych w wypadkach drogowych. Wśród nich 259 — to kobiety. 130 osób prowadziło samochód w momencie wypadku, z czego 87 to mężczyźni, a 43 — kobiety. 5 ofiar śmiertelnych i 121 rannych to piesi. 101 z nich to kobiety.

2. Ile osób starszych ucierpiało na drogach w ubiegłym roku?

W 2022 r. w wypadkach drogowych uczestniczy-

ło 515 seniorów, w tym: 23 ofiary śmiertelne (12 kobiet, 11 mężczyzn) i 492 osoby ranne. Spośród nich 326 to kobiety, a 166 to mężczyźni. 12 ofiar śmiertelnych i 148 rannych seniorów — to osoby piesze. 128 z nich to kobiety. Kolejne 103 osoby zostały ranne w autobusie lub trolejbusie. Jeden kierowca i 102 pasażerów.

3. Ile osób w wieku powyżej 65 lat ma prawo jazdy?

Według danych z lipca 2023 r. 212 486 osób w wieku powyżej 65 lat ma prawo do prowadzenia samochodu, a kolejne 42 410 osób posiada prawo do prowadzenia motocykla. ■

Co najmniej trzynaście osób zginęło podczas pożaru w klubie nocnym w Murcji, w południowo-wschodniej Hiszpanii, który wybuchł w nocy z soboty na niedzielę. Fot. EPA-ELTA

86. Parada Pułaskiego w Nowym Jorku z udziałem prezydenta RP Andrzeja Dudy

Dziesiątki organizacji polonijnych i kolorowych platform ruszyły w niedzielę Piątą Aleją na Manhattanie w Nowym Jorku w 86. Paradzie Pułaskiego. W imprezie wziął udział prezydent RP Andrzej Duda, jako pierwszy w historii urzędujący prezydent Polski.

Tegoroczna parada odbywa się pod hasłem „Celebrating Poland and America defending freedom” („Celebując Polskę i Amerykę broniące wolności”). W ramach marszu nowojorską Piątą Aleją w centrum Manhattanu przeszło ponad 20 platform i kilkadziesiąt grup, organizacji, zespołów i orkiestr marszowych. Wśród nich były m.in. polonijne kluby motocyklowe, miłośnicy aut z okresu PRL, uczniowie polskich szkół, zespoły tańca lu-

dowego, nowojorscy kibice Legii Warszawa, a także reprezentanci lokalnych i polskich władz, policji, strażaków, żołnierzy czy funkcjonariuszy straży granicznej. Swoje platformy wystawiły też polskie i polonijne firmy i media.

Według organizatorów, Piątą Aleją przeszło 100 tys. przedstawicieli Polonii z czterech stanów, Nowego Jorku, New Jersey, Pensylwanii i Connecticut.

W paradzie po raz pierwszy w historii imprezy wziął udział prezydent RP, który zatańczył poloneza wraz z zespołem tańca ludowego. Prezydent Duda zwrócił się do uczestników na początku marszu, podkreślając znaczenie Polonii dla Polski i prosząc ją o wsparcie. „Wiecie jaka jest sytuacja: znowu

zrobiło się niebezpiecznie. Odrodził się rosyjski imperializm, ten sam imperializm, który wypchnął wielu waszych rodziców i dziadków z Polski (...) Musimy się obronić, musimy przetrwać, dlatego potrzebne jest wasze wsparcie. Jestem tu po to, by o to wasze wsparcie prosić (...) byście pracowali na rzecz sojuszu polsko-amerykańskiego i sojuszu Ameryki i Europy” – powiedział prezydent zwracając się do nowojorskiej Polonii.

Jak dodał, Polonia miała wielkie zasługi w „zrzuconiu komunistycznych sowieckich kajdanów” w 1989 r. oraz we wstąpieniu Polski do NATO. Prezydent spotykał się z każdą z maszerujących grup, pozując z nią do zdjęć. ■

Oskar Górzyński / PAP

Imieniny

3 października

Augustyna, Cypriana, Ewalda, Gerarda, Irmegarda, Kandyda, Maksymiana, Romana, Teresy

4 października

Aurea, Dalewina, Dalwina, Dobromiła, Euzebiusza, Fausta, Franciszka, Konrada, Lucjana, Petroniusza

Cytat dnia

„**Nie stać nas już na dotychczasową politykę azylową**” – oświadczył były przewodniczący niemieckiego Bundestagu Wolfgang Schaeuble.

Liczba dnia

18 proc. – o tyle zmniejszyła się hurtowa cena energii elektrycznej na Litwie i Łotwie w minionym tygodniu.

„Syrokomlówka”, 200. rocznica urodzin patrona

29 września Gimnazjum im. Władysława Syrokomli uczciło 200-lecie urodzin swego patrona. Program zawierał dwa widowiska poetycko-muzyczne, występy laureatów konkursu „Lirnik wioskowy – Władysław Syrokomla” i recytacje w języku litewskim. Zorganizowane były również wystawy ilustracji i robótek ręcznych, a wędrowna wystawa o patronie gimnazjum pochodziła z Muzeum Władysława Syrokomli.

Podczas uroczystości zaprezentowano różne utwory Syrokomli, od „Dumki” po „Marcina Studzińskiego. Kartki z kroniki Wilna”. Chór „Wilenka” zaśpiewał utwory Stanisława Moniuszki do słów Syrokomli. Najbardziej aktywna była klasa 8b, której uczniowie przepro-

Nobliści Karikó i Weissman: za odkrycia do szczepionki na COVID-19

Nagroda Nobla w dziedzinie medycyny przyznana Katalin Karikó i Drew Weissmanowi za odkrycia w dziedzinie modyfikacji zasad nukleozydowych, kluczowych dla szczepionek mRNA przeciw COVID-19. Ogłoszenie dokonał w poniedziałek Komitet Noblowski w Karolinska Institutet w Sztokholmie. Wartość nagrody to 11 milionów euro — zwiększono ją w tym roku o 1 milion koron szwedzkich. Wręczenie nagród 10 grudnia w Oslo i Sztokholmie. Pozostałe kategorie Nagrody Nobla zostaną ogłoszone w ciągu najbliższego tygodnia.

wadzili inscenizacje i recytacje, również w stylu rapu.

W ramach obchodów przez cały wrzesień uczniowie analizowali utwory patrona. Powstały dwie wystawy: „Co umiem nakreślić” i „Jakie rozkosze! Umieć wypisać słowo po słowie!”, a także prace z szkolnego laboratorium FabLab. Podziękowania skierowano do artystów i nauczycieli za przygotowanie uroczystości.

Cvirka z wileńskiej ulicy przeniesł się do parku Grūtas

Usunięty w 2021 r. w Wilnie pomnik Petrasa Cvirki przeniesiono do Muzeum Parku Grūtas. Decyzja zapadła po usunięciu pomnika z rejestru dóbr kultury i wprowadzeniu „ustawy desowietyzacyjnej”. Cvirka był uznany za aktywnego we wspieraniu okupacji sowieckiej. Park Grūtas to prywatny teren, na którym eksponowane są rzeźby i obiekty sławiące reżim słusznie miniony.

Sejm chce ograniczyć fajerwerki. Niektóre tylko w grudniu

Sejm planuje zaostrzenie przepisów dotyczących fajerwerków od 2024. Fajerwerki F2 dostępne będą tylko w grudniu i dla osób powyżej 18 lat. Ograniczenia obejmują również sprzedaż na odległość. Jeśli Sejm przyjmie poprawki, będą to kolejne ograniczenia wyrobów pirotechnicznych na Litwie.

Budrys: problem narkotyków już kwestią bezpieczeństwa narodowego

Kęstutis Budrys (na zdjęciu), główny doradca prezydenta Gitanasa Nausėdy ds. bezpieczeństwa narodowego, ostrzegł we wtorek 2 października, że problem używania narkotyków przez młodzież staje się zagrożeniem dla bezpieczeństwa narodowego. Stanowisko przedstawione po spotkaniu prezydenta z ministrem spraw wewnętrznych Agnė Bilotaitė, ministrem edukacji Gintautasem Jakštase i komisarzem generalnym policji Renatasem Požėlą. Zapowiedziano twardsze środki prawne. Programy prewencyjne określono jako nieskuteczne. Sejm pracuje nad łagodzeniem przepisów dot. konopi, ale doradca prezydenta jest temu przeciwny. Policja notuje wzrost przestępczości narkotykowej. Narkotyki w ostatnich latach stały się coraz łatwiej dostępną używką nie tylko dla młodzieży. Jak mówią raporty z Europy Zachodniej, używki stymulujące są coraz częstsza domoną osób intensywnie pracujących. Przez część zażywających narkotyki bywa przedstawiana jako „zdrowsza” alternatywa dla alkoholu, po której „można zachować kontrolę nad sobą”. Wiedza medyczna nie potwierdza takich twierdzeń.

Str. opr. Apolinary Klonowski na podst. Gimnazjum im. Władysława Syrokomli w Wilnie, BNS, inf. wł.; Fot. Gimnazjum im. Władysława Syrokomli, opr. i rekonstrukcja graficzna A.K., ELTA; Masz newsa? Skontaktuj się z dziennikarzem: a.klonowski@kurierwilenski.lt

Ogrzewanie w nadchodzącym sezonie: będzie taniej, ale nie dla wszystkich

Honorata Adamowicz

Antanas Budraitis, analityk danych w Centrum Analizy Danych Energetycznych w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” powiedział, że ceny ciepła są ustalane co miesiąc w każdym samorządzie.

CENY ZA OGRZEWANIE ZALEŻĄ OD STOSOWANEGO PALIWA

— Ceny ciepła są zatwierdzane przez Państwowy Urząd Regulacji Energetyki na podstawie dostarczonych danych (przychody/wydatki przedsiębiorstwa). Koszt paliwa stanowi znaczną część ostatecznej ceny (w 2022 r. średnio 79 proc. ceny ciepła stanowiły koszty paliwa), więc patrząc na ceny ciepła w każdym samorządzie z osobna, istnieje bezpośrednia zależność cenowa od stosowanego paliwa. Oznacza to, że samorzady korzystające z biopaliw mają najniższe ceny ciepła, podczas gdy samorzady korzystające z gazu ziemnego mają najwyższe — wyjaśnia Antanas Budraitis.

Najniższe koszty ogrzewania występują w dużych miastach, a najwyższe — w małych, gdzie do produkcji ciepła wykorzystywany jest gaz ziemny, a koszty rozkładają się na mniejszą liczbę mieszkańców.

We wrześniu br. średnia cena ciepła sieciowego na Litwie wynosiła 6,6 ct/kWh bez VAT. We wrześniu 2022 r. średnia cena ciepła sieciowego na Litwie wynosiła 11,0 ct/kWh (67 proc. więcej). Jednak porównując poszczególne regiony Litwy, ceny wahają się od 5,3 ct/kWh (Kauno energija) do 13,3 ct/kWh (Nemenčinė komunalininkas).

Patrząc na pięć największych litewskich miast, średnia cena ciepła we wrześniu 2023 r. wyniosła 6,2 ct/kWh, czyli mniej niż średnia krajowa.

Przewiduje się, że nadchodzący sezon grzewczy będzie tańszy niż poprzedni o co najmniej 20 proc. Ceny będą zależały od miejsca zamieszkania — w dużych miastach mieszkańcy zapłacą mniej niż w małych miejscowościach.

Jednak porównując średnią cenę dla pięciu głównych miast z tym samym okresem w 2022 r., kiedy wynosiła ona 9,6 ct/kWh, odnotowano znaczny spadek (-55 proc.).

CENA BIOPALIW SPADAŁA NIEMAL PRZEZ CAŁE LATO

— Cena biopaliw na Litwie systematycznie spadała niemal przez całe lato 2023 r., osiągając najniższą cenę w roku pod koniec lata — 19,31 euro/MWh. Cena krótkoterminowych kontraktów na biopaliwa na giełdzie wynosi 19,68 euro/MWh, czyli o 60 proc. mniej niż w tym samym okresie ubiegłego roku (49 euro/MWh). Biorąc pod uwagę spadek cen surowców, prognozujemy, że średnia cena ciepła na Litwie w następnym sezonie grzewczym będzie wahać się w granicach 6-8 ct/kWh bez VAT — zaznacza analityk danych z Centrum Analizy Danych Energetycznych.

NAJTAŃSZE OGRZEWANIE W KRAJACH BAŁTYCKICH

Najtańsze ogrzewanie będzie w Kownie, Kłajpedzie i Szawlach. W Wilnie, mimo że elektrownia kogeneracyjna zacznie spalać biopaliwo, będzie ono nieco droższe, ale tańsze niż w ubiegłym roku. Najwięcej zapłacą mieszkańcy Poniewieża. Możemy pocieszyć się faktem, że Litwa ma najtańsze ogrzewanie w krajach bałtyckich. Estonia jest nieco droższa, zaś łotewscy konsumenci będą musieli zapłacić najwięcej. Jednak konsumenci w indywidualnych domach, którzy ogrzewają się gazem, nie odczują tak dużego spadku cen. Sezon grzewczy ludzie rozpoczną płacąc o 0,05 centa za metr sześcienny mniej niż wiosną. Państwowa Rada Regulacji Energetyki zatwierdzi ceny od stycznia przyszłego roku dopiero w listopadzie. ■

Ceny ogrzewania będą zależały od miejsca zamieszkania — w dużych miastach mieszkańcy zapłacą mniej niż w małych miejscowościach Fot. M. P.

Nauczyciele nadal protestują. „Lekcja postawy obywatelskiej” pod rządem

Justyna Giedrojć

W piątek w 185 placówkach edukacyjnych strajkowało 3 000 nauczycieli. Pedagodzy pod siedzibą rządu zorganizowali „lekcję postawy obywatelskiej”. „Takie lekcje będą się tu odbywać przez miesiąc. Nauczyciele będą protestować w szkołach oraz organizować piesze marsze do Wilna z różnych miast Litwy, niektórzy spędzą tu noc” — zapowiedział Andrius Navickas, przewodniczący Litewskiego Związku Zawodowego Pracowników Oświaty (LŠDPS).

W poniedziałek 2 października nauczyciele nadal strajkowali.

WIĘKSZE PŁACE, LEPSZE WARUNKI PRACY

Ogólnokrajowy strajk rozpoczął się po tym, jak związek zawodowy, do którego należą, nie osiągnął porozumienia z Ministerstwem Oświaty, Nauki i Sportu RL. Chodzi przede wszystkim o wynagrodzenia i warunki pracy. Nauczyciele domagają się zwiększenia wynagrodzeń o 20 proc. od września br. i o kolejne 30 proc. od stycznia przyszłego roku, a także zmniejszenia liczby uczniów w klasach.

Rząd twierdzi, że nie jest w stanie podnieść wynagrodzeń nauczycieli w tym roku i planuje to zrobić w dwóch etapach w przyszłym roku. Propozycja zakłada 21 proc. podwyżkę płac dla nauczycieli w przyszłym roku: 10 proc. od września i pozostałe 11 proc. od stycznia.

PIESZO DO STOLICY

W piątek o godzinie 8.00, 25-osobowe grono pedagogów wyruszyło pieszo z Jeziorosów do Wilna po to, by dołączyć do strajkujących na placu Kudirki kolegów. W poniedziałek przed południem, po marszu z noclegiem, byli już w okolicach Uciany.

— Idą nauczyciele z Wisagini, Onikszta, Uciany. W drodze do Wilna musimy pokonać jeszcze około 90 km, planujemy dojechać do stolicy w przededniu Dnia Nauczyciela — za-

Samorząd Miasta Wilna wydał pozwolenie na strajk, zgodnie z którym do 28 października każdego dnia w protestach może wziąć udział do 2 tys. osób

powiada w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” maszerujący z nauczycielami Andrius Navickas, przewodniczący związku zawodowego organizującego strajk.

Rozmówca zaznacza, że nauczycieli nie zadawała wiele punktów w umowie, którą proponuje resort oświaty i nauki.

— Jeśli chodzi o proponowane przez rząd podwyżki, to są one znikome, uwzględniając wzrost inflacji. Poza tym w umowie brakuje konkretnych, a rząd przecież przez trzy lata rozważał kwestie podwyżek wynagrodzeń, zmniejszenia liczby uczniów i wiele innych pytań w systemie oświaty. Nasze główne postulaty pozostają takie same jak dotychczas — płaca zarobkowa nauczyciela powinna wynosić 130 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogólnokrajowego, obecnie kwota ta wynosi 95 proc., w klasach powinno być mniej uczniów, zaś nauczyciele muszą być mniej obciążeni pracą — zaznacza Navickas.

WILNO TEŻ STRAJKUJE

W strajku udział biorą nauczyciele z blisko 30 stołecznych placówek edukacyjnych, w tym szkół polskich.

— W naszym gimnazjum od lat istnieje związek zawodowy, który należy do Litewskiego Związku Zawodowego Pracowników Oświaty pod przewodnictwem Andriusa Navickasa. Mieszkamy w państwie demokratycznym, gdzie nauczyciele też mają prawo wyrazić swoje zdanie na temat problemów, które są obecnie w systemie oświaty. 29 września 34 naszych nauczycieli, a mamy ich około 90, uczestniczyło w strajku. Liczba ta waha się. W poniedziałek strajkujących było 38, 9 osób zapowiedziało udział w strajku w dniu 9 października — mówi „Kuriero- wi Wileńskiemu” Helena Marcinkiewicz, dyrektorka Gimnazjum im. Władysława Syrokomli w Wilnie.

SYTUACJA SIĘ ZMIENIA

Ktoś dołącza, a ktoś rezygnuje z udziału w strajku.

— My jako szkoła staramy się, żeby pomimo strajku proces nauczania trwał w szkole. Zgodnie z obowiązującym Kodeksem pracy żaden inny pedagog nie może zastąpić swego strajkującego kolegi i przeprowadzić za niego lekcji. Staramy się więc zaopiekować dziećmi, żeby nie siedziały bezczynnie podczas lekcji bez nauczyciela.

6.>>

Prowadzimy zajęcia edukacyjne, sportowe, oglądamy filmy prewencyjne. Mamy nadzieję, że naszym nauczycielom, związkowi zawodowemu uda się jak najszybciej dojść do porozumienia z Ministerstwem Oświaty, Nauki i Sportu RL, ponieważ istotna tu też jest kwestia finansowa. Strajkujący pedagog nie otrzyma wynagrodzenia za dni, kiedy nie ma go w szkole — zaznacza Helena Marcinkiewicz.

POROZUMIENIE Z CZTEREMA ZWIĄZKAMI ZAWODOWYMI

28 września Ministerstwo Oświaty, Nauki i Sportu RL osiągnęło porozumienie z czterema związkami zawodowymi w sprawie ich żądań. Osiągnięto porozumienie z Litewskim Związkiem Zawodowym Oświaty i Nauki, Związkiem Zawodowym Oświaty i Nauki „Solidarumas”, Stowarzyszeniem Litewskich Związków Zawodowych Szkolnictwa Wyższego, Litewskim Związkiem Zawodowym „Sandrauga”. „Osiągnęliśmy porozumienie z czterema z pięciu związków zawodowych i będziemy nadal dążyć do podpisania umowy. Wszyst-

W strajku udział biorą nauczyciele z blisko 30 stołecznych placówek edukacyjnych, w tym szkół polskich

kie strony podjęły kroki w kierunku konstruktywnego rozwiązania, za co jestem wdzięczny” – powiedział Gintautas Jakštis, szef resortu.

Jedynym związkiem zawodowym, który wycofał się z negocjacji i rozpoczął strajk, jest Litewski Związek Zawodowy Pracowników Oświaty.

Samorząd Miasta Wilna wydał pozwolenie na strajk, zgodnie z którym

do 28 października każdego dnia w protestach może wziąć udział do 2 tys. osób. Z najnowszych danych przeprowadzonych przez spółkę Vilmorus wynika, że prawie 60 proc. społeczeństwa popiera strajk nauczycieli. ■

Fot. Marian Paluszkiwicz

TVP
WILNO

■ 29 września strajkowało 3 tys. nauczycieli

Wicemarszałek Gosiewska otworzyła w DKP wystawę przypominającą o zbrodniach wojennych

Ilona Lewandowska

Wicemarszałek Sejmu RP Małgorzata Gosiewska w czasie wizyty na Litwie w czwartek 28 września spotkała się w Domu Kultury Polskiej w Wilnie z przedstawicielami polskiej społeczności na Litwie. Otworzyła także wystawę „Warszawa – Mariupol – miasta ruin, miasta walki, miasta nadziei”.

„Ta wystawa ma poruszyć, niektórym osobom otworzyć oczy, a nawet wstrząsnąć, by tych oczu nie zamknięto i nie dać zapomnieć o trwającej wojnie” — mówiła w czasie wernisażu wystawy Małgorzata Gosiewska, która wraz z przewodniczącym Rady Najwyższej (parlamentu) Ukrainy, Rusłanem Stefanczukiem, jest inicjatorem powstania ekspozycji.

Wystawa przedstawia fotografie zniszczonej w 1944 r. Warszawy i zrujnowanego w ub. roku ukraińskiego Mariupola. To zestawienie poraża wręcz podobieństwem obrazów, a dla odbiorców jest świadectwem analogii skutków działania dwóch reżimów — niemieckiego nazizmu w czasie II wojny światowej i współczesnego, rosyjskiego imperializmu.

OBRAZY GROZY, ALE TEŻ NADZIEI

„To, co widzimy na zdjęciach, to są zbrodnie wojenne, to jest mordowanie ludności cywilnej” — podkreśliła wicemarszałek, zauważając: „Musimy o tym pamiętać, musimy o tym głośno mówić, bo pobłażanie, nierozliczanie zbrodni zachęca kolejnych zbrodniarzy”.

Gosiewska podkreśliła, że choć obrazy zniszczonych miast są wstrząsające, przykład Warszawy ukazuje nadzieję dla Mariupola. „Tak, jak skazana na zagładę przez Hitlera Warszawa podniosła się po roku 1944, podniosą się też ukraińskie miasta. Podniesie się Mariupol” — powiedziała wicemarszałek.

W otwarciu wystawy uczestniczył Konstanty Radziwiłł, ambasador RP na Litwie. „Nie ma wątpliwości, że Litwa i Polska wspierają Ukrainę i że

Małgorzata Gosiewska podkreśliła, że choć obrazy zniszczonych miast są wstrząsające, przykład Warszawy ukazuje nadzieję dla Mariupola

zwycięstwo jest coraz bliższe” — powiedział przedstawiciel Polski.

PAMIĘĆ POTRZEBNA, BY ROZLICZYĆ ZBRODNIĘ

„To trudna wystawa, trudne obrazy. Niektóre z nich obserwowaliśmy z zatrwożeniem w pierwszych dniach wojny, na przykład ten, dramatyczny obraz ataku na Kijów w lutym 2022 r.” — powiedział, wskazując na jęną z

plansz, ambasador Ukrainy na Litwie, Petro Beshta. „Ważne jest, byśmy o tym pamiętali, bo tylko tak możliwe będzie doprowadzenie do tego, by winni tych zbrodni ponieśli odpowiedzialność” — podkreślił reprezentant Ukrainy.

Wystawa w DKP jest kolejnym wydarzeniem, które przypomina nam o trwającej rosyjskiej agresji na Ukrainę.

9.>>

Wystawa przedstawia fotografie zniszczonej w 1944 r. Warszawy i zrujnowanego w ub. roku ukraińskiego Mariupola

8.>>

— Bardzo się cieszę, że z inicjatywy organizatorów jest prezentowana właśnie w Domu Kultury Polskiej w Wilnie. Od początku wojny wspieramy Ukrainę, czego wyrazem była akcja „Wileńszczyzna Ukrainie” czy udostępnienie naszych pomieszczeń dla uchodźców, gdy było to najbardziej potrzebne. Teraz, gdy wojna trwa tak długo, ważne jest, by budzić wrażliwość na jej okrucieństwo, do którego nie możemy się przyzwyczaić — mówi „Kurierowi Wileńskiemu” Artur Ludkowski, dyrektor Domu Kultury Polskiej w Wilnie.

„NIEPODLEGŁA — NIEPODLEGŁEJ” W SOLIDARNOŚCI Z UKRAINĄ

Na zakończenie w Domu Kultury Polskiej w Wilnie wicemarszałek objęła koncert zespołu Taraka „Niepodległa — Niepodległej”. Wydarzenie było manifestacją wsparcia oraz solidarności z Ukrainą, zostało również bardzo ciepło przyjęte przez wileńską widownię, której bardzo odpowiadał styl reprezentowany przez artystów.

Zespół został założony przez Karola Kusa w 2012 r. Solidarność z

Koncert „Niepodległa — Niepodległej” był manifestacją wsparcia oraz solidarności z Ukrainą i został bardzo ciepło przyjęty przez wileńską widownię

narodem ukraińskim muzycy wyrażali już w 2014 r., gdy 1 lutego na głównej scenie kijowskiego Majdanu zespół wykonał utwór „Podaj rękę Ukrainie”, za który otrzymał podziękowania od Komisji do Spraw Kultury i Dziedzictwa Kulturowo-Historycznego Lwowskiej Rady Obwodowej. Popularność utworu spowodowała jego nagranie

w trzech wersjach językowych (polskiej, ukraińskiej oraz angielskiej). Na początku rosyjskiej agresji na Ukrainę zespół poniósł ogromną stratę — w marcu 2022 współpracujący z zespołem ukraiński wiolonczelista Dmitrij zginął jako ochotnik w trakcie obrony Ukrainy. Muzyk miał 28 lat. ■

Fot. Marian Paluszkiwicz

„Niekture z tych obrazów obserwowaliśmy w pierwszych dniach wojny, na przykład ten, dramatyczny obraz ataku na Kijów w lutym 2022 r.” — powiedziała, wskazując na jena z plansz, ambasador Ukrainy na Litwie, Petro Beshta

Łotwa zgłosiła do Oscara film opowiadający o Icie Kozakiewicz

To film o silnej kobiecie i żywych do dziś problemach w społeczeństwie — mówi PAP Ilze Kunga-Melgaile, łotewska reżyserka filmu „Mana Briviba” poświęconego polskiej działaczce na Łotwie Icie Kozakiewicz. Łotwa zgłosiła ten film do Oscara.

Postać Ity Kozakiewicz, polskiej działaczki na Łotwie i parlamentarzystki, założycielki Związku Polaków na Łotwie, wciąż pozostaje w Polsce nieznana. Na Łotwie jej imię nosi polska szkoła w Rydze, w ubiegłym roku w Jakubowie odsłonięto upamiętniający ją pomnik — sfinansowany ze środków państwa polskiego — a 29 września do kin wszedł film poświęcony jej historii — „Mana Briviba” (pol. Moja Wolność).

Jego reżyserka Ilze Kunga-Melgaile opowiada PAP, że pomysł nakręcenia filmu na temat okresu upadku ZSRS, przełomu lat 80. i 90. ubiegłego wieku, zrodził się, kiedy zakończyła szkołę filmową. Ze względów prywatnych prace nad tą koncepcją musiały jednak trochę poczekać. „Po kilku latach zobaczyłam nagranie z Itą Kozakiewicz, z jej wystąpieniem, i przypomniałam sobie o niej; pamiętam ją z tamtych czasów bardzo dobrze” — wspomina.

„Ujrzałam w jej postaci wszystkie te tematy, o których chciałam opowiedzieć: o silnej kobiecie, o problemach w społeczeństwie. Część z nich istnieje do dziś: na Łotwie są i osoby rosyjskojęzyczne, i Łotyśze... i nijak nie możemy uregulować tych stosunków” — dodaje.

Zdjęcia do filmu zaczęły się w styczniu 2022 r., a miesiąc później Rosja napadła na Ukrainę. „Pierwsze myśli były takie: Jaka praca? Jakie kino? Nie można się bawić, kiedy obok trwa wojna... Później uświadomiłam sobie, że ten film właśnie o tym jest: imperium rozpada się... Nie rozpadło się do tej pory... I o tym, jak mają żyć w tak dużym imperium małe narody. One do tej pory walczą o swoją niepodległość” — powiedziała Kunga-Melgaile.

„Uważam, że ten szok (związany z rosyjską inwazją na Ukrainę) wpłynął na mój film. Zrobiłam pewne mocniejsze akcenty” — dodaje. Reżyser-

■ Itā Kozakiewicz Fot. Aivars Vegners; 1991, Gada barikāžu muzejs

ka przyznaje, że obecnie według niej „bardziej wyraźnie widać idee, którymi w tamtych czasach kierowała się Kozakiewicz”.

W filmie zagraли uczniowie polskiej szkoły oraz Klubu „Polonez”. Reżyserka wspomina, że kiedy zbliżała się pora nagrywania scen z udziałem polskiej społeczności, zwróciła się o wsparcie do Polskiej Szkoły im. Ity Kozakiewicz w Rydze. Wystąpiła podczas zebrania ryzyckich Polaków, przedstawiła im swój pomysł i oświadczyła, że cieszyłaby się, gdyby mogli wziąć w nim udział. Jak wspomina, Polacy zareagowali na tę propozycję dużym zainteresowaniem.

„Polacy, którzy przyszli na zdjęcia, byli bardzo dobrze przygotowani. Znali wszystkie piosenki. Wszystko było bardzo dobrze zorganizowane. Wydaje mi się, że im się podobało” — mówi. Według niej to dla nich też było znaczące w sensie tożsamościowym. Pytana o to, czy film będzie pokazywany w Polsce, odpowiada: „myślę, że będziemy szukać kontaktów, by tak było”.

Kunga-Melgaile przyznała, że dzięki pracy nad filmem „Mana Briviba” bardziej zainteresowała się Polką, którą odwiedziła latem i nawet zastanawia się, czy nie rozpocząć nauki polskiego.

Itā Kozakiewicz, urodzona w 1955 r. w Rydze, prowadziła aktywną działalność w Związku Polaków na Łotwie, którego była prezesem i założycielką. Dzięki jej działaniom Polacy jako pierwsza grupa mniejszościowa opowiedzieli się za niepodległością Łotwy i zaangażowali w walkę o wolność. W 1990 r. Kozakiewicz wzięła udział w ważnym dla Łotwy głosowaniu, w którym opowiedziała się za niepodległością kraju od ZSRS. Przyznano jej nagrodę „Kobieta Łotwa” jako pierwszej i jedynej kobiecie w dziejach niepodległego państwa łotewskiego — informuje Ambasada RP w Rydze. W 1990 r. Kozakiewicz utonęła w Morzu Tyrreńskim w wieku 35 lat. Spoczywa na cmentarzu św. Michała w łotewskiej stolicy. ■

Filmy polskie na Litwie w ramach Klubu Kina Polskiego 2023

Honorata Adamowicz

Druga połowa października dla mieszkańców i gości Wilna, Solecznik i Możejek już od wielu lat kojarzy się z projekcjami najlepszych polskich produkcji. Nie inaczej będzie w tym roku — Instytut Polski w Wilnie ponownie zaprasza wszystkich miłośników kinematografii na pokazy w ramach Klubu Kina Polskiego 2023.

Od 18 października do 19 listopada pokazy filmów odbędą się w kinach Multikino i Skalvija w Wilnie, w Centrum Kultury w Solecznikach oraz w Centrum Kultury w Możejkach.

— Filmy polskie na Litwie pokazujemy od wielu lat. Cieszą się dużą popularnością. Tego świadectwem jest na przykład to, że najważniejsze litewskie festiwale Kino pavasaris i Scanorama, które każdego roku zabiegają o polskie filmy, konkurują ze sobą, aby pokazać najnowsze filmy polskiej produkcji. I to jest najważniejszym dowodem, jak popularne są polskie filmy wśród widzów na Litwie — powiedział w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Andrzej Kierulis, koordynator projektów Instytutu Polskiego w Wilnie.

Polskie kino cieszy się długą tradycją, a dzieła twórców znad Wisły niezmiennie bawią, wzruszają, czasem uczą, ale zawsze zachwycają tysiące widzów na całym świecie. W tym roku do litewskich sal kinowych instytut zaprosił całą plejadę gwiazd oraz najciekawsze produkcje ostatnich lat.

— Kolejnym dowodem popularności polskiego kina są widzowie. Praktycznie zawsze mamy pełne sale widzów, którzy chcą oglądać najnowsze i najlepsze polskie filmy — podkreślił Kierulis.

Pierwszym filmem, który zostanie zaprezentowany publiczności, będzie „Sonata” (reż. Bartosz Blaschke, 2021 r.). Jest to oparta na faktach poruszająca historia Grzegorza Płonki (Michał Sikorski), u którego dopiero w wieku 14 lat stwierdzono niedosłuch, a nie jak wcześniej zakładano

■ Kadr z filmu „Sonata” (reż. Bartosz Blaschke, 2021 r.)

— autyzm. Późna diagnoza pozwoliła odkryć talent muzyczny chłopca, a upór jego rodziców (Małgorzata Foremniak, Łukasz Simlat) — sprostać przeciwnościom losu oraz wbrew wszystkim przeciwnościom spełnić marzenie młodego muzyka.

Również matka tytułowego „Subuka” (Małgorzata Gorol) dla dobra swojego dziecka staje do walki z otaczającym ją światem.

Siłę rodzicielskiej, tym razem ojcowskiej, miłości zobaczymy także w filmie „Fata” (reż. Anna Maliszewska, 2022 r.). Polsko-ukraińska produkcja jest opowieścią o skomplikowanych relacjach między ojcem a córką oraz siostrzeństwie — niekoniernie tym wynikającym z więzów krwi.

W podróż, choć w innym celu i zupełnie innym środkiem transportu, ruszają również bohaterowie filmu „Zupa nic” (reż. Kinga Dębska). Twórcy poszukują wszystkich smaków dzieciństwa — słodkich jak cukier, ale też tych gorzkich, przypominających o peerelowskiej biedzie i braku wolności. Bohaterowie „Strzępów” (reż. Beata Dżianowicz) — rodzina Pateroków — staje się centrum opowieści o rodzinnych więzach, miłości oraz powinnościach, jakie ze sobą niesie. Rodzinny dramat o walce z postępującą i nieuleczalną chorobą.

Inną walkę podejmuje natomiast tytułowy bohater filmu „Fi-

lip” (reż. Michał Kwieciński), w którego wciela się młody, ale niezwykle utalentowany Eryk Kulm. Choć pozornie skupiony na hedonistycznym czerpaniu z życia w świecie, w którym nie powinien nigdy się znaleźć, w najczarniejszej godzinie współczesnej Europy, kieruje się przede wszystkim pragnieniem zemsty.

W ofercie Instytutu Polskiego w Wilnie nie zabraknie filmów historycznych. W programie Klubu Kina Polskiego 2023 znalazły się dwie takie produkcje. Mieszkańcy Wilna i Solecznik będą mieli okazję obejrzeć najnowszy film historyczny „Raport Pileckiego”. Film opowiada o losach, związanego z Wilnem, bohatera wojennego, rotmistrza Witolda Pileckiego, nazywanego ochotnikiem do Auschwitz.

Na szczególną uwagę zasługuje trochę starszy (rok prod. 1977) film — „Śmierć prezydenta” (reż. Jerzy Kawalerowicz). Twórcy dzieła, na potrzeby którego przeanalizowano niezliczoną ilość materiałów historycznych, zabiorą nas w podróż w czasie — do grudnia 1922 r., kiedy Gabriel Narutowicz zostaje pierwszym prezydentem II Rzeczypospolitej. Prawicowe ugrupowania polityczne sprzeciwiają się jednak temu wyborowi, co kończy się dramatycznie. ■

Leopard vs. K2: na jakie czołgi zdecyduje się Litwa?

Litwa zadeklarowała chęć stworzenia batalionu czołgów. Generalnie są dwa warianty: niemiecki Leopard oraz K2 z Korei Południowej. Ekspert w zakresie wojskowości Egidijus Papečkys uważa, że oba modele są dobre, ale zawsze trzeba uwzględnić szczegóły.

Antoni Radczenko

Litwa przed kilkoma miesiącami zapowiedziała, że zamierza stworzyć dywizję, w składzie której ma znaleźć się batalion czołgów, który musi posiadać ich co najmniej 40. Jest to dorywcza liczba, bo przykładowo Holandia posiada tylko 18 czołgów. Zdaniem Ministerstwa Obrony Kraju RL batalion pancerny wzmocni obronność Litwy.

„Zwiększając własną wydajność, poprzez tworzenie dywizji, jednocześnie wzmocniamy nie tylko własną obronę, ale też realizujemy plany NATO” — oświadczył w lipcu szef resortu obrony Arvydas Anušauskas. Później minister poinformował, że Litwa zamierza podpisać umowę na nabycie niemieckich Leopardów. Za co został skrytykowany, bo upublicznił informację poufną. Teraz słowa ministra bada prokuratura. Rząd później wyjaśnił, że Leopardy są tylko jednym z możliwych wariantów.

OFERTA Z KOREI

Ostatnio w mediach pojawiła się informacja, że Korea Południowa złożyła ofertę Litwie na nabycie ich czołgów K2.

— Teraz w Europie, tak naprawdę, konkurują dwa typy czołgów: K2 i Leopard 2. Widzimy, że ci producenci ciągle konkurują ze sobą w przetargach. Bardzo dogłębną analizę obu modeli przeprowadzono w Norwegii, która ostatecznie zdecydowała się na Leopardy. Mam nadzieję, że Litwa również będzie mogła skorzystać z tej analizy. Z drugiej strony Polska postawiła na K2 — powiedział „Kurierowi Wileńskiemu” Egidijus Papečkys.

Polska w ubiegłym roku podpisała umowę na kupno tysiąca czołgów K2. Kontrakt opiewa na sumę ponad 3 mld dolarów. 180 maszyn mają do-

Arvydas Anušauskas oświadczył, że Litwa chce stworzyć batalion czołgów
Fot. Marius Morkevičius, ELTA

starczyć bezpośrednio Koreańczycy, natomiast kolejne mają powstać w Polsce. „To będzie produkcja także na rzecz europejskich odbiorców tego czołgu” — poinformował w lutym minister obrony narodowej RP Mariusz Błaszczak.

Tym niemniej trzeba podkreślić, że Korea Południowa jest wiarygodnym partnerem. Co raz częściej kraje Europy decydują się na zakup koreańskiej broni, gdzie przemysł zbrojeniowy jest bardzo rozwinięty. Ostatnio dużą popularnością cieszy się działo samobieżne K9 Thunder. Na zakup tego typu broni zdecydowały się Finlandia, Estonia oraz Polska — podkreślił nasz rozmówca.

WIARYGODNY PARTNER

Czołgi K2PL mają być produkowane w Wojskowych Zakładach Motoryzacyjnych w Poznaniu. W ten sposób Polska dołączyła do elitarnego grona krajów europejskich produkujących czołgi podstawowe. Faktycznie teraz w Europie jest tylko jeden kraj produkujący czołgi — to są Niemcy. Kupując czołgi, uważa Egidijus Papečkys, nie można kierować się takimi kryteriami, jak mniejsza cena, tylko tym, co jest bardziej przydatne dla naszego systemu obronnego.

— Czołg K2 nie jest produkcją kraju NATO. Samo w sobie nie jest to czymś złym. Trzeba pamiętać, że kraj NATO, jako dostawca, jest bardziej bezpieczny, jeśli nastąpi sytuacja kryzysowa. Na przykład zostanie zakłócona morska linia komunikacyjna. W przypadku Niemiec jest więcej tych linii komunikacyjnych.

12.>>

Tym niemniej trzeba podkreślić, że Korea Południowa jest wiarygodnym partnerem. Coraz częściej kraje Europy decydują się na zakup koreańskiej broni, gdzie przemysł zbrojeniowy jest bardzo rozwinięty. Ostatnio dużą popularnością cieszy się działo samobieżne K9 Thunder. Na zakup tego typu broni zdecydowały się Finlandia, Estonia oraz Polska — podkreślił nasz rozmówca.

WAŻNE SĄ SZCZEGÓŁY

W przypadku zakupu broni zawsze jest ważny aspekt nie tylko militarny, ale również polityczny.

— To zawsze bierze się pod uwagę. Zwłaszcza jeśli chodzi o naszych sojuszników. Tym bardziej, kiedy czekamy na przyjazd niemieckiej brygady. Nabycie czołgów to jest bardzo poważna inwestycja. Nie można kierować tylko tym, że ktoś jest naszym sojusznikiem. Przy tego typu transakcjach spisuje się długą listę wad i zalet, które mają kluczowe znaczenie w końcowej decyzji. Moim zdaniem oba czołgi są dobre. Oba mają tę samą siłę ognia, ale dalej trzeba wgłębiać w szczegóły. Jaki jest system kierowania, jaka jest mobilność. Bardzo ważnym czynnikiem jest ochrona. Strona kupująca zawsze ma prawo zażądać od producenta dodania jakichś ele-

mentów lub rozwiązań. Analizując te wszystkie elementy, trzeba wybrać, który model bardziej odpowiada naszym siłom zbrojnym — oświadczył ekspert w zakresie wojskowości.

To, że Polska zdecydowała się nie tylko na zakup koreańskich czołgów, ale również ich produkcję, również może mieć wpływ na decyzję Litwy.

— Z pewnością w Polsce powstanie cała infrastruktura niezbędna do obsługi czołgów K2. Polska leży blisko nas i jest przychylna wobec Litwy. Tym niemniej trzeba bardzo skrupulatnie wszystko ocenić i przeanalizować. Tu decydujący głos ma należeć do kierownictwa wojskowego: czego chce i jakiego rezultatu oczekuje. Chciałbym tylko podkreślić, że to nie społeczeństwo musi dokonać wyboru, tylko wojsko i struktury państwowe, do których w tej kwestii mam pełne zaufanie. Jestem przekonany, że kupimy te czołgi, które będą nam najlepiej pasować — powiedział Egidijus Papečkys.

Litewskie Siły Zbrojne składają się obecnie z sił lądowych, powietrznych, morskich oraz jednostek specjalnych. Najbardziej liczebne są siły lądowe liczące ponad 13 tys. osób, składające się z żołnierzy zawodowych, poborowych oraz ochotników. W skład przyszłej dywizji, której ostateczne formowanie ma zakończyć się ok. roku 2030, ma wejść większość sił lądowych. ■

■ Korea Południowa złożyła ofertę Litwie na nabycie czołgów K2 Fot. Wikipedia

Litwa gotowa przyjąć nielegalnych migrantów

Litwa jest gotowa przyjąć nielegalnych migrantów przybywających do Włoch, jeśli uruchomiony zostanie mechanizm solidarności Unii Europejskiej — oznajmiła we czwartek, 28 września, premier Ingrida Šimonytė. „Jeżeli mechanizm solidarności zostanie uruchomiony, jesteśmy w stanie przyjąć pewną liczbę migrantów” — powiedziała dziennikarzom Šimonytė i podkreśliła, że „w tej chwili nie ma ostatecznych porozumień”.

Według wstępnych szacunków rocznie Litwa musiałaby przyjąć 158 migrantów lub wpłacić do funduszu wsparcia finansowego 3,18 mln euro. W ocenie szefowej rządu dla Litwy „opcja przyjęcia ludzi jest najbardziej odpowiednia”. Premier przypomniała, że kraj zdobył doświadczenie w przyjmowaniu nielegalnych migrantów w czasie kryzysu na granicy z Białorusią oraz w przyjmowaniu wojennych uchodźców z Ukrainy.

W 2021 r. prawie 4,2 tys. migrantów nielegalnie przekroczyło granicę białorusko-litewską, ale większość z nich opuściła już kraj po zniesieniu ograniczeń w przemieszczaniu się. Według danych Eurostatu Litwa jest wśród pięciu krajów europejskich, które przyjęły najwięcej wojennych uchodźców z Ukrainy w relacji do liczby mieszkańców kraju.

BNS, PAP
Fot. EPA-ELTA

Na ile bezpiecznym miastem jest Wilno

W Wilnie są miejsca, w które nie warto zapuszczać się po zmroku. Od pewnego czasu mieszkańcy Wilna obserwują jak na gorsze zmieniła się dzielnica przydworcowa. W dzień – reprezentacyjne miejsce. Po zmroku – niebezpieczna część miasta.

Justyna Giedrojc

W Europie Zachodniej dzielnice przydworcowe już od jakiegoś czasu przeżywają renesans – z niewygodnych dzielnic przekształcają się w jedne z najbardziej atrakcyjnych miejsc do życia i pracy. Dzielnica wileńskiego dworca również przechodzi transformację, która ma doprowadzić do powstania kolejnego rozwiniętego i atrakcyjnego punktu na mapie stolicy. Jednak pomimo zachodzących tu zmian, okoliczni mieszkańcy skarżą się, że ich sąsiadująca ze Starówką okolica jest nadal niebezpieczna. Sporadycznie, szczególnie o zmroku, dochodzi tu do nieprzyjemnych incydentów z udziałem chuliganów czy narkomanów, jak za dawnych czasów o każdej porze dnia można tu spotkać kobiety zajmujące się prostytutką.

TAKICH MIEJSC JEST ZNACZNIE WIĘCEJ

Jeszcze w okresie sowieckim dzielnica Naujininkai czy aleja Savanorių słynęły jako miejsca, które warto omijać, szczególnie po zapadnięciu zmroku. Sytuacja podobnie wygląda także obecnie. Po zlikwidowaniu taboru romskiego, największego rynku narkotykowego, który do 2016 r. mieścił się na obrzeżach Wilna w dzielnicy Kirtimai, problem narkomanii nie został całkowicie rozwiązany. Problem narkomanii przerzucił się do pobliskiej do dawnego taboru dzielnicy Naujininkai i okolic. Policja otrzymuje немало informacji, że tam nadal odbywa się handel narkotykami. Szacuje się

W ciągu doby funkcjonariusze Komisariatu Policji Okręgu Wileńskiego reagują na około 800 wezwań

W centralnej części miasta, gdzie tętni nocne życie, najczęściej dochodzi do zakłóceń porządku publicznego, m.in. hałasu, bójek z udziałem osób nietrzeźwych, często zdarzają się też kradzieże.

jednak, że po zlikwidowaniu taboru handel narkotykami znacznie zmniejszył się.

NARKOTYKI MOŻNA KUPIĆ Z ŁATWOŚCIĄ

Przed kilku laty, po zlikwidowaniu taboru, w Wilnie pojawił się kolejny nowy punkt, gdzie z łatwością można kupić narkotyki. I chociaż w mieście już głośno się mówi o tym,

że w dzielnicy Šeškinė handel narkotykami kwitnie, policja oficjalnie nie potwierdza tego faktu.

Na pytanie, w jakich stołecznych dzielnicach poziom przestępczości jest najwyższy, Komisariat Policji Okręgu Wileńskiego nie udzielił w zasadzie konkretnej odpowiedzi.

SYTUACJA W MIEŚCIE JEST STABILNA

– Nie odnotowaliśmy większego zagrożenia przestępczością kryminalną w Wilnie. Sytuacja na terenie miasta jest stabilna. Owszem, często zdarzają się przypadki, gdy policja łapie handlarzy narkotyków lub kogoś, kto ma przy sobie więcej narkotyku, ale funkcjonariusze intensywnie pracują nad zwalczaniem przestępczości.

14.>>

Nie możemy konkretnie wskazać, które dzielnice są najbardziej niebezpieczne – przestępstwa rejestrujemy na terenie całego miasta – mówi w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Tomas Bražėnas, rzecznik Komisariatu Policji Okręgu Wileńskiego.

NOCNE KRADZIEŻE

Najwięcej wykroczeń w dzielnicach mieszkalnych oddalonych od centrum miasta dotyczy naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym, zakłóceń porządku publicznego, w nocy najczęściej dochodzi do kradzieży akcesoriów samochodowych z zaparkowanych pod domami aut. W centralnej części miasta, gdzie tętni nocne życie, najczęściej dochodzi do zakłóceń porządku publicznego, m.in. hałasu, bójek z udziałem osób nietrzeźwych, często zdarzają się też kradzieże. Oczywiście, wśród najczęściej rejestrowanych wykroczeń nie brakuje zawiadomień o przemoc domowej – wylicza funkcjonariusz.

REAGUJĄ NA SETKI WEZWAŃ

Ogółem w ciągu doby funkcjonariusze otrzymują i reagują na około 800 wezwań.

– Według przeprowadzanych badań mieszkańcy czują się w stolicy bezpiecznie, mają zaufanie do policji, zaś nasi funkcjonariusze rzetelnie wypełniają swój obowiązek służbowy – bronimy, ochraniaemy, pomagamy – zaznacza Tomas Bražėnas.

**SAMORZĄD DBA
O BEZPIECZEŃSTWO W MIEŚCIE**

Od 15 lat o bezpieczeństwo w Wilnie dbają także pracownicy Służby Porządku Publicznego przy samorządzie stołecznym.

– W pewnym sensie odciążają oni funkcjonariuszy policji, gdy chodzi o incydenty czy wykroczenia, za które przewidziane są kary administracyjne. Pracownicy służby reagują na zgłoszenia dotyczące m.in. hałasujących lub słuchają-

cych w nocy głośnej muzyki sąsiadów, o pozostawieniu odpadów w niedozwolonych miejscach czy grasujących wandalach, patrolują stołeczne ulice, starają się zapewnić bezpieczeństwo mieszkańcom i gościom miasta – wyjaśnia „Kurierowi Wileńskiemu” Irmantas Kuzas, rzecznik prasowy Samorządu Miasta Wilna. Przypomina, że w mieście zainstalowany jest monitoring – ponad 300 kamer. Z roku na rok kamer na ulicach Wilna będzie coraz więcej.

Z pracownikami Służby Porządku Publicznego można skontaktować się telefonicznie dzwoniąc na nr (8 5) 219 7948 lub mailowo: vie-soji.tvarka@vilnius.lt.

wać się telefonicznie dzwoniąc na nr (8 5) 219 7948 lub mailowo: vie-soji.tvarka@vilnius.lt.

Godziny pracy:

- od poniedziałku do czwartku od 6:00 do 23:00,
- w piątek od 6:00 do północy,
- w sobotę od 00:00 do 2:00 oraz od 8:00 do 12:00,
- w niedzielę od 12:00 do 2:00 oraz od 8:00 do 22:00. ■

Fot. Marian Paluszkiwicz

TVP
WILNO

■ Według przeprowadzanych badań mieszkańcy czują się w stolicy bezpiecznie

Przeszukanie rzeczy ucznia bez zgody rodziców. „Tak” czy „nie”?

Honorata Adamowicz

Po śmierci 17-latka w Mariampolu, który przypuszczalnie zmarł z powodu narkotyków, poseł na Sejm Andrius Mazuronis proponuje zmianę prawa w możliwości przeszukania rzeczy uczniów.

Propozycja umożliwienia sprawdzania rzeczy uczniów bez zgody rodziców jest sensowna, ale trzeba ją uściślić, dlatego postanowiliśmy zwrócić się bezpośrednio do posła Partii Pracy, Andriusa Mazuronisa, który jest autorem tego projektu.

STRATA CENNEGO CZASU

Policja, według projektu, ma mieć prawo bez zgody rodziców i bez obecności przedstawicieli Państwowej Służby Ochrony Praw Dziecka przewencyjnie przeszukać osobiste rzeczy ucznia.

— Obecnie możliwość sprawdzenia rzeczy uczniów jest zapewniona jedynie w przypadku podpisania umowy pomiędzy szkołą a rodzicami lub po otrzymaniu zgody rodziców i w obecności przedstawicieli Państwowej Służby Ochrony Praw Dziecka. Jeśli doszło do zdarzenia, podobnego jak ostatnio mieliśmy w Šventoji, gdzie dziecko zostało zabrane nieprzypadkowo ze szkoły, prawdopodobnie zatrute substancjami psychotropowymi, policja nie ma prawa przeszukać rzeczy ucznia bez zgody rodziców. Po przybyciu na miejsce incydentu funkcjonariusze nie mieli prawa przeszukać rzeczy ucznia, którego wszyscy wskazywali jako osobę, od której kupili substancje psychotropowe. Musieli doczekać się pozwolenia rodziców oraz przedstawicieli Państwowej Służby Ochrony Praw Dziecka. Na uzyskanie potrzebnych pozwoleń funkcjonariusze stracili pół dnia. Jak mówią, czasami muszą na to poświęcić dzień albo nawet dwa. W końcu, gdy funkcjonariusze mieli już prawo przeszukać szafkę ucznia, znaleziono tam 12 dawek

Policja, według projektu, ma mieć prawo bez zgody rodziców i bez obecności przedstawicieli Państwowej Służby Ochrony Praw Dziecka przewencyjnie przeszukać osobiste rzeczy ucznia **Fot. Marian Paluszkiwicz**

chemikaliów przygotowanych do sprzedaży — wyjaśnia autor projektu Andrius Mazuronis.

SPRAWDZANIE PREWENCYJNE

Według wytycznych z 2012 r. policja ma możliwość bez zgody rodziców i obecności odpowiednich przedstawicieli instytucji przeszukać osobiste rzeczy ucznia, jeżeli mają konkretną informację, że dany uczeń może posiadać substancje narkotyczne. Natomiast nie mogą tego zrobić przewencyjnie.

— Naszym celem jest, aby ta ustawa umożliwiła funkcjonariuszom, nie czekając na niczyją zgodę, sprawdzić prywatne rzeczy ucznia. Państwo jest zobowiązane do zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim uczniom w szkole, tak aby nie mogli tam kupować narkotyków. W związku z tym uważamy, że policja powinna mieć możliwość przeszukania rzeczy ucznia bez żadnego pozwolenia, zarówno wtedy, kiedy ma już jakieś dane, jak i wtedy, kiedy chce zastosować jakieś środki oddziaływania przewencyjnego. Wystarczy, że przewencyjnie sprawdzą, co uczniowie ze sobą przynoszą raz na pół roku — twierdzi Mazuronis.

SZACUNEK DO UCZNIA I JEGO WŁASNOŚCI

Ministerstwo Oświaty, Nauki i Sportu RL w nadesłanym „Kurierowi Wileńskiemu” komentarzu twierdzi, że sprawdzać rzeczy uczniów można już od 2012 roku. Jednak zaznacza, że należy zachować poszanowanie godności ucznia.

„Wszelkie propozycje mające na celu zapewnienie bezpiecznego otoczenia w szkole i zapobieganie używaniu substancji psychotropowych są wskazane i powinny być rozpatrywane w świetle różnych względów prawnych i etycznych. Nie sprzeciwiamy się możliwości sprawdzania rzeczy uczniów w szkołach, co przewidują również wytyczne przyjęte przez ministra oświaty, nauki i sportu w 2012 r. Jednak podczas przeprowadzania kontroli konieczne jest zachowanie szacunku dla ucznia i jego własności a z drugiej strony ważne jest zachowanie prywatności ucznia. Jednak na tym etapie, przed podjęciem decyzji, należy dokładnie ocenić możliwe konsekwencje proponowanego rozporządzenia” — odpowiedział nam resort oświaty. ■

Jak poradzić z niską samooceną?

Skrepowanie w rozmowie, poczucie wyobcowania, lęk przed poproszeniem o coś czy odpowiedzią na proste pytanie, niska samoocena... Jeżeli do tego dodamy suchość w gardle, ściskanie w krtani, chęć ucieczki z każdej „publicznej” sytuacji — mamy diagnozę — to nieśmiałość.

Osoby nieśmiałe nie wykazują inicjatywy. Zamiast niej wybierają wycofanie z niekomfortowej dla siebie sytuacji. Nie zabierają głosu, nie opowiadają, niczego nie proponują. Pomimo tego, że podobałyby. Jednak obawa przed niepowodzeniem, „ośmieszeniem”, popełnieniem błędu dosłownie paraliżuje ich ciało.

POWODY NISKIEJ SAMOOCENY

Częstym powodem niskiej samooceny jest brak wiary w siebie. Źródło może leżeć w tym, co nam się w życiu przytrafiło, w rzeczywistych niepowodzeniach życiowych. Spójrzmy czy, po tym jak coś nam nie wyszło — nie przykleiliśmy sobie sami etykiety „ofiara życiowa” albo czy nie daliśmy się innym zaszufladkować. A może w dzieciństwie rodzice stawiali nam zbyt wysokie wymagania? A może wręcz przeciwnie — wszystko za nas robili. I teraz boimy się i z góry zakładamy, że sami sobie nie poradzimy.

Niska samoocena może też być przejawem nieuświadomionych konfliktów szalejących głęboko w nas; reakcją na niezaspokojone pra-

gnienia: Nie chcę tu być. Cierpię, bo ciągle się do czegoś zmuszam. Moim marzeniem jest robić coś zupełnie innego, co wydaje mi się, że kocham...

JAK SOBIE PORADZIĆ?

Zastanów się, czego się najbardziej boisz — spisz wszystko dokładnie. Zapisz sytuacje, w których czujesz się swobodnie. Postaraj się często robić bilans emocjonalny: kiedy tylko pomyślisz o swoich wpadkach — znajdź ich przeciwieństwo i pochwal się za coś dobrego.

Nauucz się technik uatrakcyjniania swego wyglądu: zrób dobre wrażenie na tych, na których ci zależy.

Porozmawiaj z kimś zaufanym. Zawierz mu i opowiedz, jak przeżywasz sytuacje, w których czujesz się największe zażenowanie.

Przygotuj się do czekających cię spotkań, rozmów. Poprzedniego dnia wybierz ubranie, zapisz na kartce niezbędne wątki, pomysły. Gdy czeka cię jakieś wystąpienie — przećwicz je przed lustrem.

Upředź o swoim problemie. Po prostu powiedz: Jestem trochę nieśmiała i czasem wydaje mi się, że to co mówię, bywa trochę nieskładne, ale myślę, że ty mnie rozumiesz. Uwolnisz się w ten sposób od presji bycia najlepszą za wszelką cenę. Staniesz się sobą — co powinno uwolnić cię od napięcia. ■

Ważne korzyści współczucia dla siebie

Współczucie dla siebie wyklucza samokrytykę. Można byłoby się spodziewać, że osoby, które są wobec siebie krytyczne lepiej się motywują do zmian. Badania jednak wskazują, że jest zupełnie odwrotnie. Właśnie współczucie dla siebie, a nie samo potępienie pomaga w rzuceniu na przykład palenia papierosów.

Współczucie dla siebie zmniejsza skłonność do odkładania ważnych zadań. W jednym z badań stwierdzono, że wysoki poziom współczucia wśród studentów wiąże się z większą motywacją do kończenia zadań. Te osoby, które mają dla siebie współczucie, nie odkładają ważnych działań i decyzji na później. Czują bowiem, że nie jest to dla nich dobre.

Współczucie dla siebie oznacza większą kreatywność. Współczucie dla siebie pozwala nam nie przejmować się normami i działać w zgodzie ze sobą.

Współczucie dla siebie pozwala na akceptację rzeczywistości. A jest to konieczne do tego, żeby podjąć działania w kierunku potrzebnej zmiany. Jednocześnie współczujący sobie ludzie nie pogrążają się w negatywnych emocjach, tylko je przyjmują, by transformować na pozytywne. I wtedy właśnie wydarza się dobra dla nich zmiana.

„Duchowo w Kresów, fizycznie z Pomorza” 30-lecie zespołu „Ina”

O kresowych korzeniach zespolaków, twórczym dorobku w ciągu trzech dekad działalności, współpracy z Niemcami i planowanym taneczno-muzycznym wojażu do Brazylii rozmawiamy ze Zbigniewem Łukaszewskim, kierownikiem i choreografem Zespołu Pieśni i Tańca Ziemi Goleniowskiej „Ina”.

Leszek Wątróbski: Po II wojnie światowej doszło do ogromnych zmian. Z zestawienia ilościowego osadników w ówczesnym Gołonogu a dzisiejszym Goleniowie na dzień 1 czerwca 1946 r. dowiadujemy się, że wśród jego pierwszych mieszkańców było aż 2 163 osadników z dawnych Kresów Wschodnich oraz 359 z głębi ZSRŚ i 758 z Polski centralnej. Łącznie w mieście mieszkało 3 280 osób pochodzenia polskiego, 62 osoby pochodzenia niemieckiego i 10 osób innych narodowości.

Zbigniew Łukaszewski: To wszystko prawda. Nasi mieszkańcy w roku 1946 to byli przede wszystkim osadnicy z Kresów Wschodnich. Pochodzili głównie z Wileńszczyzny, Grodzieńszczyzny, Polesia i zachodniej Ukrainy — m.in. z Wołynia. Opowiada o tym nasze widowisko „Kresowe pograjki w Gołonogu”, którego premiera miała miejsce trzy lata temu. Kiedy rozpoczynaliśmy nad nim pracę, nie zdawaliśmy sobie sprawy, jaki ładunek emocjonalny to nam samym przyniesie.

Aktualnie w Waszym Zespole ponad 70 proc. osób deklaruje

swoje korzenie i związki z byłyymi do Gołonogu osadnikami z Kresów Wschodnich...

To jest bardzo łatwo zweryfikować. Wystarczy poprosić na spotkaniu z członkami zespołu o podniesienie ręki osoby, które mają, czy miały, babcię lub dziadka z Kresów Wschodnich. Zawsze podnosi się las rąk. Sam proces dojrzewania Zespołu do tego widowiska nie był łatwy. Był np. pomysł, żeby mieć coś swojego, czyli skomponować muzykę i opracować do niej taniec. To nie doszło do skutku. Bo czy to by pokazało, co nam w duszy gra? Czy, że najcenniejszym ocalałym z zawieruchy wojennej skarbem rodzinnym był obraz Matki Boskiej, ostatni list ojca z niewoli rosyjskiej? Nasze pograjki przerywa i kończy żołnierz rosyjski.

Taki był to czas, kiedy w ówczesnym Gołonogu, Rosjanie stacjonowali po lewej stronie rzeki Iny, a Polacy po prawej. Każdy, kto przeszedł na lewą stronę, mógł się liczyć z kłopotami. Dochodziło do licznych spięć. Rosjanie wywozili stąd niemal wszystko.

16 maja 1945 r. zaprzysiężono oficjalnie w ówczesnym Gołonogu pierwszego burmistrza...

Zbigniew Łukaszewski, kierownik i choreograf Zespołu Pieśni i Tańca Ziemi Goleniowskiej „Ina”

...któremu władza radziecka nie przekazała prawie żadnych uprawnień. Wykonywał on raczej wyłącznie rozkazy Rady Wojennej I Frontu Białoruskiego. Rosjanie bardzo często zmieniali też kolejnych włodarzy.

19.>>

■ Zespół Pieśni i Tańca Ziemi Goleniowskiej „Ina”

18.>>

I tak np. w ciągu kolejnych dwóch lat było ich tu aż 24. To było jedno, wielkie szaleństwo.

We wrześniu minęło 30 lat od Waszego pierwszego koncertu w Goleniowie...

To był koncert dożynkowy w roku 1993. Dziś mamy w zespole cztery grupy — poczynając od grup dziecięcych — poprzez młodzież, wreszcie osoby dorosłe — razem ponad sto osób. Jest jeszcze kapela młodzieżowa. Gramy i występujemy zawsze na żywo. Na dorobek zespołu składa się kilkanaście programów, suit oraz widowisk wielopokoleniowych, gdzie w widowiskach uczestniczą dzieci, młodzież i dorośli.

W ponad trzygodzinnym koncercie jubileuszowym „Fascynacje folklorem”, który odbył się w Rampie Kultura w Goleniowie (22 września br.), dokonaliście przeglądu Waszego dorobku artystycznego...

W jubileuszowym koncercie „Fascynacje folklorem” w naszym programie znalazły się fragmenty „Kuliga staropolskiego” w choreografii Janusza Chojeckiego. Było to spotkanie z tradycjami szlachty polskiej i tańcami z okresu złotego wieku Polski szlacheckiej. Było też witanie gości, wiwaty, spotkania z sąsiadami, a przede wszystkim — uczta we dworze. Jak należy się domyślać z tego, co pokazano na scenie, zazwyczaj suto zakrapiana. Były też tańce śląska opolskiego, Beskidu śląskiego, cieszyńskie i rzeszowskie. A w drugiej części tradycje łowickie, tańce od Szamotuł i wreszcie finał koncertu — narodowy krakowiak.

Współpracujecie bardzo aktywnie z Niemcami...

Mamy aktualnie trzy grupy partnerskie: Danz und Speeldeel „Ihna” z Erlangen w Bawarii (Niemcy), FritzReuterEnsemble e.V. z Anklam MV (Niemcy) oraz Děčka z Buchlovic z Moraw (Czechy). Zespół jest też aktywnym członkiem Porozumienia Festiwalu Polski Zachodniej. Najdłużej, bo... 30 lat współpracujemy z IHNA z Erlangen.

20.>>

■ „Kuliga staropolski” (uczta we dworze) w choreografii Janusza Chojeckiego

■ Najmłodszy artyści w czasie koncertu jubileuszowego

■ Tańce z Szamotuł

19.>>

Spotykamy się z nią dwa razy w roku i razem prowadzimy warsztaty. Wymieniamy się też z nimi programami. Otrzymaliśmy od nich widowisko „Wesele pyrzyckie”. A ja podarowałam im program „Tańce kaszubskie”. I tu pojawia się ważna kwestia. Bo choć duchowo jesteśmy z Kresów, to fizycznie jesteśmy z Pomorza. I aby ten problem rozwikłać — co jest nasze, a co nie, rozpoczęliśmy długą dyskusję. Trochę wcześniej o niej wspomniałem mówiąc o dojrzywaniu do „pograjek ...”. Jej wynikiem była decyzja o stworzeniu programu, który nas duchowo powiąże z naszą kresową tradycją oraz z drugiej strony, kiedy realizujemy „Wesele pyrzyckie” to podkreślamy jednocześnie znaczenie kultury materialnej Pomorza (dokładniej Przedpomorza tylnego).

Tutaj, w okolicy Pyrzyń, przyjeżdżało przed II wojną światową do pracy wielu Polaków. Ziemie te były i nadal są bardzo urodzajne, bo przeważają arealy I klasy — czyli ziemia pszenno-buraczana.

Obok Polaków przyjeżdżali tam Białorusini, Ukraińcy, Rosjanie, Czesi. I elementy folkloru tanecznego i muzycznego tych narodów można odnaleźć w kulturze pomorskiej. Jednym z ciekawszych tego przykładów jest „Krawiak pomorski”, który na melodię polskiego krawiaka posiada figury, będące konglomeratem wszystkich wspomnianych wcześniej narodowości. To właśnie tego „Krawiaka pomorskiego” i poloneza oraz „Tańce kaszubskie” będziemy m.in. tańczyć wspólnie z IHNA z Erlangen w przyszłym roku w Brazylii.

...gdzie mieszkają wysiedleni z Pomorza Zachodniego dawni mieszkańcy m.in. Waszego Goleniowa...

To też jest bardzo ciekawa historia. 1 mln 100 tys. ludzi z naszych stron w roku 1945 zostało wysiedlonych, z czego około siedemset tysięcy z nich zamieszkało w Bawarii, a pozostali na północy Niemiec w okolicach Hamburga, Lubeki — a część z nich wyjechała nawet do Brazylii. I wszędzie tam powstawały zespoły pielęgnujące

ich tradycyjny, pomorski i niemiecki folklor. Do Brazylii jedziemy, aby pokazać, że wszystko może funkcjonować zupełnie inaczej — czyli normalnie, jeżeli darzymy się wzajemnym szacunkiem.

Łącznie mamy za sobą ponad 80 wyjazdów zagranicznych i 850 koncertów w kraju i za granicą. Praktycznie zjeździliśmy całą Europę i kawałek Azji. A przed nami przyszłoroczne wyzwanie, jakim jest wyjazd do Brazylii.

Co jest najważniejsze dla Was w tańcu...

Taniec to także piękne i niewyczerpane źródło rozwijania kreatywności i wielowymiarowego postrzegania świata. Daje też dużo radości, swobody i okazję do uwolnienia się od zwykłych trosk. I na pewno dużo bardziej socjalizuje niż smartfony, bo bez prawdziwej, bezpośredniej relacji, taniec nie istnieje.

Takich przeżyć więc Wam życzę i dziękuję za jubileuszową rozmowę. ■

Rozmawiał Leszek Wątróbski
Fot. autor

Anita Jurewicz (z-ca burmistrza Goleniowa) oraz Zbigniew Łukaszewski wraz z żoną Małgorzatą (instruktorką tańca) i córką Ewą (instruktorką tańca i koordynatorem)

Co serduszku jest miłe...

Niektóre rośliny potrafią zastąpić leki — mówi Zbigniew T. Nowak, znawca roślin leczniczych, autor 70 książek i ok. 1 500 artykułów prasowych, częsty gość polskiego „Pytania na śniadanie”.

Brenda Mazur

29 września obchodziliśmy Światowy Dzień Serca. W związku z tym warto wspomnieć o kilku ważnych zasadach, które pomogą zachować zdrowe serce.

SPOSOBÓW NA ZAPOBIEGANIE CHOROBY SERCA JEST WIELE...

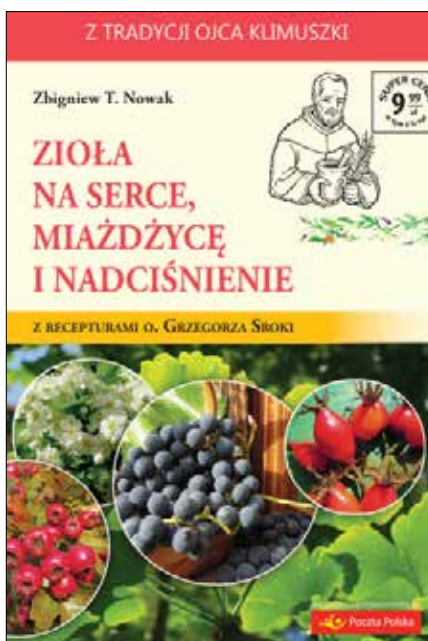
O serce trzeba dbać i najważniejsza jest profilaktyka. Zdrowa dieta, zdrowy ruch, zdrowy tryb życia, nieobciążanie serca zbytnim wysiłkiem fizycznym i emocjonalnym. To jest najważniejsze.

Sercu można też pomóc. Jest wiele roślin, szczególnie właśnie tych jesiennych, które poprawiają stan tętnic i zmniejszają ryzyko zawału, odżywiają serce — mówi ekspert.

Na czele listy „leków” dla serca jest głóg. Poprawia pracę serca i skutecznie je wzmacnia. Mnóstwo związków cennych dla serca mają ciemne winogrona, np. resweratrol, ochraniający naczynia krwionośne i serce. Naczynia wieńcowe udrażnia także czosnek niedźwiedzi, bo zawiera wartościową adenozynę. Niedocenianym owocem jest czarna porzeczka, mająca bogactwo witaminy C. Chroni naczynia krwionośne, podobnie jak żurawina i owoce czarnej jagody. Pod dostatkiem jest teraz owoców dzikiej róży. Dzika róża ma również mnóstwo składników dobroczynnych dla serca, obniżających też ciśnienie krwi.

BEZCENNA BORÓWKA AMERYKAŃSKA

Borówkę amerykańską określa się mianem „królowej antyoksydantów” — oprócz witaminy C i witaminy E (w mniejszej ilości) obfituje w antocyjany chroniące przed uszkodzeniem komórek powodo-

Okładka książki Zbigniewa T. Nowaka „Zioła na serce, miażdżycę i nadciśnienie”

wanym przez wolne rodniki. Antyoksydanty zmniejszają ryzyko wystąpienia chorób układu krążenia, ale też i nowotworów czy cukrzycy.

A skoro już o chorobach serca i układu krążenia mowa — badania przeprowadzone przez naukowców z Uniwersytetu Wschodniej Anglii we współpracy z badaczami z Uniwersytetu Harvarda wykazały, że codzienne zjadanie 150 g borówek amerykańskich (to mniej więcej filiżanka) zmniejsza ryzyko chorób serca nawet o 15 proc. Spożywanie jednej filiżanki tych owoców dziennie prowadziło do trwałej poprawy funkcji naczyniowych i sztywności tętnic.

JABŁKA TO SAMO ZDROWIE

Jabłka trochę nam spowszedniały. Szkoda, bo to jedne z najzdrowszych owoców, także jeśli chodzi o ich wpływ na kondycję układu sercowo-naczyniowego.

Jabłka są bogate w błonnik, witaminę A i witaminę C, a także składniki mineralne, w tym potas, wapń czy magnez. Ponadto to dobre źródło przeciwutleniaczy. Największą aktywnością antyoksydacyjną, jak wynika z badań, wykazały się owoce odmian antonówka, red boskop i golden. Najwięcej korzyści zdrowotnych przynosi nam jedzenie surowych, nieobrabianych jabłek — w skórce znajduje się bowiem znacznie więcej wartościowych substancji odżywczych w porównaniu z miąższem.

Spożywanie jabłek powiązane z mniejszym ryzykiem chorób serca. Jabłka pomagają kontrolować poziom cholesterolu i ciśnienie, działają przeciwzapalnie i przeciwmiażdżycowo. Naukowcy zaobserwowali, że u osób regularnie spożywających jabłka rzadziej dochodzi do udaru i zawału — badacze z Uniwersytetu Oksfordzkiego obliczyli, że gdyby każda osoba po 50. roku życia (to grupa wiekowa najbardziej narażona na choroby układu krążenia) codziennie zjadała jabłko, to można by uniknąć co roku tysięcy zgonów z powodu zawału serca i udaru.

ORZECHY WŁOSKIE SĄ NAJZDROWSZE Z RODZINY ORZECHÓW?

Wyróżniają się rekordową zawartością wielonienasyconych kwasów tłuszczowych — już trzy orzechy włoskie pokrywają dzienne zapotrzebowanie na kwasy omega-3. Są też bogatym źródłem witaminy B6. Stanowią jedno z najbogatszych dietetycznych źródeł przeciwutleniaczy. Są bogate w kwas alfa-linolenowy należący do rodziny kwasów tłuszczowych omega-3, ale też błonnik pokarmowy, polifenole oraz liczne składniki mineralne.

21.>>

Badania wykazały, że dieta wzbogacona o orzechy włoskie prowadzi do obniżenia poziomu cholesterolu całkowitego, cholesterolu LDL i trójglicerydów. Składniki obecne w orzechach przyczyniają się do wzmocnienia naczyń krwionośnych i obniżenia ciśnienia, wpływają na zmniejszenie stanu zapalnego w organizmie. Naukowcy zauważają, że ludzie codziennie spożywający orzechy żyją dłużej niż ci, którzy od nich stronią. Chrupmy więc orzechy w jesienne wieczory.

POMIDORY NA SERCE

Salatka z pomidorami, gruby plaster pomidora na kanapce — nasze serce „lubi to”.

Pomidory są ważnym źródłem karotenoidów (dostarczają cennego likopenu), związków fenolowych, witaminy C i witaminy E, a także potasu czy magnezu. Znaczące stężenie potasu i karotenoidów sprawia, że pomidory zajmują ważne miejsce w diecie dobrej dla serca.

Potas to istotny ich składnik. Na czym polega jego rola? Warto zapamiętać, że wysokie spożycie soli (w naszej diecie wciąż jest jej za dużo) zwiększa ciśnienie krwi, a potas pomaga rozluźnić naczynia krwionośne, co pozwala wydalac sód i jednocześnie obniżyć ciśnienie krwi przez działanie moczopędne. Duża zawartość potasu (237 mg w 100 g) korzystnie wpływa również na pracę serca. Zawarty w pomidorze likopen, który nadaje pomidorowi charakterystycznego koloru, jest silnym przeciwutleniaczem. Obniża poziom „złego” cholesterolu, jednocześnie zwiększając poziom „dobrego”, przeciwdziałając agregacji płytek krwi, zapobiega stanom zapalnym w obrębie naczyń krwionośnych, zwiększa elastyczność tętnic i normalizuje ciśnienie.

SKROMNA NATKA PIETRUSZKI

Potrzebujemy jej do rosółu i innych zup, a także sałatek. Nie ma raczej wielu zwolenników, a szko-

Najwięcej korzyści zdrowotnych przynosi nam jedzenie surowych, nieobrabianych jabłek

da. Natka pietruszki ma znacznie więcej witaminy C niż cytryna, jest skarbnicą żelaza, dostarcza potasu i wapnia. Związki obecne w natce pietruszki wzmacniają ściany naczyń krwionośnych, regulują ciśnienie i wspomagają regulację poziomu cholesterolu.

Bardzo ważnym składnikiem dla serca, który można znaleźć w pietruszce, jest kwas foliowy. Duże badanie z udziałem ponad 58 tys. osób wykazało, że spożycie kwasu foliowego wiązało się z o 38 proc. mniejszym ryzykiem chorób serca. Niektórzy eksperci stawiają hipotezę, że kwas foliowy korzystnie wpływa na zdrowie serca poprzez obniżanie poziomu homocysteiny.

Dieta, w której obecne są m.in. duże ilości roślin leczniczych, warzyw i owoców, jest bardzo ważna dla sercowców. Dietetycy zwracają uwagę również na ryby.

DIETETYCY SUGERUJĄ: ZASTĄPMY TRADYCYJNE MIĘSA RYBAMI

I podają przykład Estończyków. Zależność pomiędzy kwasami omega-3 pochodzącymi z ryb a chorobami sercowo-naczyniowymi, wykazano po raz pierwszy w latach 60. wśród Eskimosów grenlandzkich, których dieta była

bogata w ryby. Stwierdzono wówczas rzadkie występowanie zawałów serca w porównaniu z mieszkańcami Danii.

Kolejne obserwacje potwierdziły, iż wysokie spożycie ryb w porównaniu z niskim, zmniejsza ryzyko zgonów wieńcowych, nagłych zgonów sercowych oraz zgonów ogółem. Profilaktycznie jedzmy ryby dwa razy w tygodniu — tym raz ryby tłuste (łosoś, makrela, śledź). Jest to zgodne z zaleceniami Europejskiego Towarzystwa Kardiologicznego (ESC) opublikowanymi w 2016 r.

Ryby są źródłem wielonienasyconych kwasów tłuszczowych z rodziny omega-3 takich jak eikozapentaenowy (EPA) i dokozaheksaenowy (DHA), którym przypisywane jest działanie ochronne przed niedokrwieniem mięśnia sercowego. Działają antyarytmicznie, przeciwwakrzepowo, przeciwzapalnie, zwalniają rozwój blaszki miażdżycowej, korzystnie wpływają na śródbłonek uwalniając tlenek azotu oraz lekko obniżają ciśnienie krwi. Ponadto poprawiają stopień lipidowy poprzez obniżenie stężenia trójglicerydów w surowicy i podwyższenie cholesterolu HDL.

23.>>

22.>>

PRODUKTY PEŁNOZIARNISTE TO NAJLEPSZY PRZYJACIEL SERCA

W produktach pełnoziarnistych pozostają wszystkie jadalne składniki ziarna: bogata w błonnik otręba, odżywczy kiełk oraz bielmo, które zawiera przede wszystkim węglowodany.

Badania pokazują, że spożywanie produktów pełnoziarnistych może zmniejszać ryzyko wystąpienia chorób serca i naczyń, ale też i cukrzycy typu 2 czy otyłości. W pełnym ziarnie znajduje się kilkadziesiąt substancji bioaktywnych, które mogą korzystnie wpływać na pracę układu krążenia. Jeśli nie ma przeciwwskazań, jedzmy więcej produktów pełnoziarnistych takich jak: chleby i makarony z pełnego ziarna, brązowy ryż, grube kasze – pęczak, gryczana i jaglana.

Zdrowe odżywianie to ważny element profilaktyki, ale aktywność fizyczna jest również bardzo ważna.

SERCE KOCHA RUCH

Wysiłek fizyczny powoduje wydzielanie się w naszym organizmie wielu hormonów, w tym tych z grupy endorfin, które wykazują działanie przeciwbólowe i poprawiające samopoczucie.

Co dzieje się w naszym organizmie w trakcie wysiłku fizycznego? Zaczynamy szybciej oddychać, szybciej też pracuje nasze serce, wzrasta krążenie krwi w naszym organizmie – wszystko po to, by tlen i składniki odżywcze były w stanie dotrzeć do naszych mięśni, które w czasie ruchu zaczynają pracować, również serce, które jest mięśniem.

Jak aktywność fizyczna wpływa na serce? Ćwiczenia mogą pomóc zapobiec chorobom serca, a często nawet odwrócić zmiany chorobowe. Eksperci zalecają co najmniej 30 do 60 minut umiarkowanej aktywności ruchowej 3–4 razy w tygodniu. Wiele badań ostatecznie udowodniło, że poprawa i utrzymywanie wysokiej kondycji fizycznej znacznie obniża ryzyko zachorowania na choroby

serca i wiele innych chorób. Po prostu, organizm w dobrej kondycji jest w stanie lepiej regulować swoje procesy i zapobiegać zmianom chorobowym.

Ustalmy stały grafik ruchu. Niech to będą spacer, bieganie (dla młodszych i sprawniejszych), jazda na rowerze, nordic walking, pływalnia czy siłownia.

A CO JEST ZABÓJCZE DLA SERCA?

Kardiolodzy ostrzegają przed nadmiarem przetworzonej żywności, bogatej w sól, tłuszcze nasycone i węglowodany proste. Należy się więc wystrzegać m.in.: fast foodów, słodczy, gotowych dań, wędlin, słodzonych napojów w tym energetycznych, białego pieczywa, ciasteczek typu batony musli, do produkcji których używane są tłuszcze nasycone, olej palmowy.

PAMIĘTAJMY O REGULARNYCH WIZYTACH U KARDIOLOGA

Chorzy na serce (w tym po zawale), ludzie otyli i wszyscy szczególnie po 50 roku życia, (ale i młodszy, bo coraz częściej diagnozuje się choroby serca nawet u 30-latków!) powinni kontrolować

zdrowie swojego serca. To ważne, bo czasami właśnie dopiero podczas kontroli okazuje się, że nasze serce niedomaga. Podczas takich badań można również wykryć zawał, o którym mogliśmy... nie mieć pojęcia! Tak może się zdarzyć, gdy np. zawał nie okazał się zbyt rozległy, towarzyszące mu objawy były bardzo słabo nasilone albo „przykryte” przez inne dolegliwości (choćby związane z cukrzycą). Dlatego w kalendarzu zarówno sercowca, jak i osoby zdrowej powinny się znaleźć:

- badanie EKG (zwykle i wysiłkowe) – po 50. roku życia warto je robić co roku, wcześniej co 3–5 lat (o ile lekarz nie zaleci częściej)
- pomiar ciśnienia krwi – podczas każdej wizyty u lekarza, ale nie rzadziej niż co pół roku. Uwaga! Teraz można się przebadać za darmo w większości aptek
- lipidogram (czyli pomiar dobrego i złego cholesterolu oraz trójglicerydów) a także poziom cukru we krwi – przy prawidłowych wynikach raz na 2 lata.

To są zalecenia profilaktyczne, rekomendowane przez kardiologów, którzy ślą przekaz: Znajdź czas dla swego serca. ■

Fot. Freepik.com

■ Ustalmy stały grafik ruchu. Niech to będą spacer, bieganie (dla młodszych i sprawniejszych), jazda na rowerze czy nordic walking

Siemanko! Ta zagadka z pewnością nikomu nie sprawiła kłopotu. Poza tym, właśnie tego dnia jest nasze spotkanie! Witam więc Was, moi Przyjaciele, bardzo serdecznie!

Wystarczy spojrzeć na dzisiejsze nasze strony, a już wszystko wiadomo – będziemy rozmawiać o zwierzętach.

Dlaczego? Bo jutro – **4 października – Światowy Dzień Zwierząt**, „dzień imienin” każdego zwierzaka – od tego najmniejszego do tego największego. Gdzie i którego z nich możemy spotkać?

WOREK?!

?

Dolóż jedną z liter do wyrazu „worek”. Będzie dzień tygodnia, który zwie się...

Wiewiórka – jest gryzoniem, żywi się głównie nasionami ze świerkowych szyszek. Jedna wiewiórka może zjeść nasionka ze 150 szyszek dziennie. Wiewiórka gromadzi zapasy na zimę. Zaspia w dziupli zwinięta w kłębek, ale wystarczy tylko, by zimowy dzień był cieplejszy, a już budzi się i kica przez śnieg do swych spiżarni.

Niedźwiedź – żywi się trawami, mchami, korzeniami. Poluje na małe ssaki, łowi ryby. Jesienią gromadzi pod skórą zapas tłuszczu, by przespąć zimę w legowisku zwanym gawrą.

Wilk - ma silne kły, żyje w stadach. Prowadzi nocny tryb życia. Przed zimą jego sierść gęstnieje i staje się jaśniejsza. Wilcze stada są dobrze zorganizowane – idą jeden za drugim, każdy wilk pełni jakąś rolę. Jeden sprawdza teren w przodzie, drugi pilnuje tyłów, trzeci prowadzi... To się nazywa współpraca!

Lis - ma puszysty ogon i spiczasty pyszczek z wąsami. Jest bardzo sprytny. Kiedy zapada ciemna noc, lis wychodzi z norki i wyrusza na polowanie. Gdy lis poluje, uciekają myszy i króliki. Boją się go też kury.

LISEK W LESIE, 2023

Dzik - dorosły samiec dzika to odyniec, samica to locha, a młode dziki to warchlaki. Szukając pożywienia dzik ryje ściółkę, zjadając larwy owadów, kłocza roślin, grzyby, a

jednocześnie wietrzy glebę i sprzyja rozsiewaniu drzew. Na pewno znacie wierszyk „dzik jest dziki, dzik jest zły”. . Wicie, mówi się tak nie bez powodu! Kto napotka w lesie dzika, niech na drzewo szybko zmyka!

Sowa - prowadzi nocny tryb życia. Nocą poluje na drobne gryzonie, jak myszy, krety i węże. Nie bez powodu jest uznawana za symbol mądrości – spójrzcie na te oczy, ile one widzą! Sowa potrafi też obrócić swoją głowę całkiem do tyłu nie odwracając przy tym ciała! Dzięki temu może obserwować bezszelestnie całe swoje otoczenie. Z kolei ogromne źrenice pomagają zgromadzić tyle światła, że widzieć może całkiem dobrze nawet w nocy!

Krótkie nóżki, długi ryjek,
ostre kolce ciało kryją.
Ach, cóż to za groźny zwierz?
To jest jeż, malutki jeż.
Węszy noskiem w lewo, w prawo,
To pod listkiem, to pod trawą,
Gdzie się kryje dobry łup.

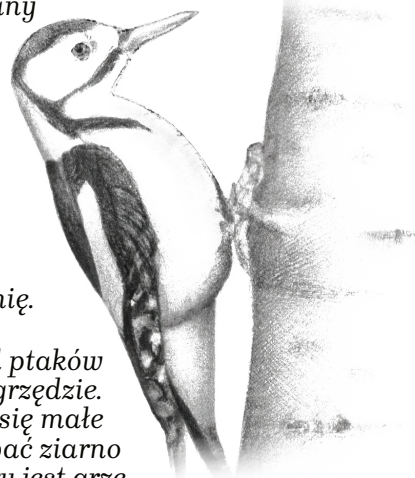

Drepcze mały jeż — tup, tup.
Drepcze poprzez lasu gąszcze,
Łapie myszy, węże, chrabąszcze...
Gdy zimowe przyjdą dni,
Zagrzebany w liściach spi.
I nie nosi wcale jabłka,
bo jabłka dla niego rzecz hadka!

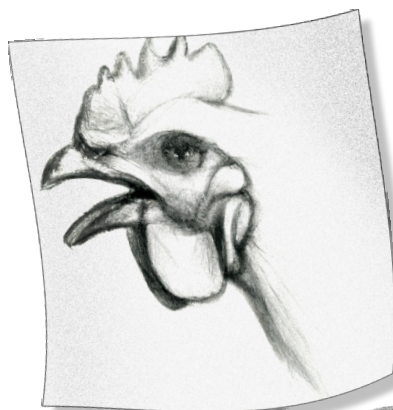
Sarna — ma wysmukłą budowę ciała, krótką głowę, krępy tułów i cienkie, długie nogi. Sarenko, sarenko, nie uciekaj tak prędko. Chcielibyśmy zobaczyć, Jak wyglądasz z bliska. A Ty znikłaś w zieleni w listkach.

Dzięcioł — jest nazywany „lekarzem lasu”, ma mocny dziób, którym opukuje drzewa i po dźwięku poznaje, gdzie pod korą ukryte są owady. Wygarnia je językiem. Dzięcioł żyje wśród drzew, bardzo rzadko schodzi na ziemię.

Kura — zajmuje poczesne miejsce wśród ptaków udomowionych, mieszka w kurniku na grzędzie. Znosi jajka, z których później wylęgają się małe kurczaczki. Uczy swoje dzieci, jak dziobać ziarno na podwórku. Ulubionym zajęciem kury jest grzebanie się w piasku. To ich sposób na dbanie o pióra. Są też znakomitymi mateczkami — bronią swoich kurcząt i uczą je, jak znaleźć jedzenie. Nie tylko na farmie, kury są też coraz częściej traktowane jako zwierzęta domowe.

Koń domowy — Wyhodowano wiele ras koni. Najpopularniejsza rasa to: czystej krwi arabskiej konie wyścigowe. Nazwy konia w zależności od wieku: • żrebię — młody koń poniżej 1 roku; • klaczka — samica konia w wieku 1-3 lat; • ogierek — samiec konia w wieku 1-3 lat; • klacz, kobyłka — samica konia powyżej trzeciego roku życia; • ogier — samiec konia powyżej 3.

roku życia; zazwyczaj hodowany dla rozrodu. W ciągu setek lat konie były najbardziej cenionymi pomocnikami człowieka w życiu codziennym.

Krowa — jej mieszkanie to obora. Zalicza się ją do bydła rogatego. Lubi skubać trawę. Potem daje nam białe, smaczne mleko. Krowy są bardzo towarzyskie. Lubią spędzać czas ze swoimi kumpelami i nawet mają najlepsze przyjaciółki! Więc pamiętajcie, krowy to nie tylko mleko i ser, ale też niesamowite stworzenia z własnymi osobowościami! Farmerzy twierdzą też, że krowy lubią słuchać muzyki...

Znajdźcie nazwy ośmiu zwierząt, które ukryły się w rozsypanych literkach. Podpowiedź: jedno z nich mieszka w naszych lasach, jedno — w niektórych gospodarstwach, reszta — w lasach afrykańskich.

WY-
KREŚ-
LAN-
KA

O	W	C	A	F	L	O	I
C	T	Y	G	R	Y	S	M
Z	B	M	S	Ł	O	Ń	A
E	W	C	P	Z	M	R	Ł
B	L	I	S	O	L	B	P
R	Ł	O	Ń	I	E	Ż	A
A	Z	C	L	Z	W	C	S
M	B	Ż	Y	R	A	F	A

Domowy sos słodko-kwaśny

Wiesława Lewandowska

autorka bloga kulinarnego
„Dom pełen mięty”

Domowy sos słodko-kwaśny — jak sama nazwa wskazuje — jest trochę słodki, trochę kwaśny, trochę pikantny, ale smaki komponują się idealnie. Sos jest pyszny, aromatyczny, warto go zrobić na zimę — wtedy obiad zrobimy w kilka minut. Smakuje zarówno z makaronem, jak i z ryżem, ale też nadaje się jako marynata do kurczaka i żeberka. Wystarczy umyte mięso zalać sosem, zostawić na noc w lodówce, a potem upiec i danie gotowe.

Składniki:

• 2 kg pomidorów • 0,5 kg cebuli • 0,6 kg obranej i wydrążonej cukinii • 2 duże papryki czerwone • 170 g kukurydzy (mała puszka) • 5 plasterów ananasa (mała puszka) • 1 łyżka soli kamiennej • 3 ząbki czosnku • 1 szklanka cukru • 50 ml octu 10% • 1 łyżeczka curry • 1 łyżeczka pieprzu • 2 łyżeczki musztardy • 3 łyżeczki słodkiej papryki • 2 łyżeczki skrobi ziemniaczanej

Wykonanie:

Pomidory umyć, sparzyć i obrać ze skórki, a następnie pokroić w kostkę. Cebulę obrać i pokroić w kostkę, dodać do garnka razem z pomidorami, zago-

■ Fot. Freepik.com

tować, zmniejszyć grzanie i wolno gotować bez przykrycia pół godziny. Cukinię obrać, wydrążyć nasiona i pokroić w małą kostkę, dodać do podgotowanych pomidorów i wszystko gotować jeszcze pół godziny. Paprykę umyć, wydrążyć i pokroić w drobną kostkę. Po godzinie gotowania sosu (tj. pół godziny pomidory z cebulą i pół godziny jeszcze z cukinią) dodać paprykę, sól, pieprz, cukier i gotować jeszcze 20 minut.

Do sosu dodać ocet, przetarty czosnek, pokrojony w drobną kostkę ananas i odsączoną z zalewy kukurydzę, doprawić pozostałymi przyprawami, musztardą, i wolno gotować 10

minut. W soku z ananasa rozpuścić skrobię, dodać 2 łyżki zimnej wody, wlać do sosu i zagotować. Spróbować, czy odpowiada nam smak, można jeszcze dodać ostrej papryki, ale ja nie dodaję, sos jest jak dla mnie wystarczająco ostry.

Przygotować słoiki, umyć je i wyparzyć, włożyć sos, zakręcić i wstawić do garnka wyłożonego ściereczką. Słoiki są gorące, dlatego zalać je gorącą wodą do 3/4 wysokości, zagotować, zmniejszyć grzanie i pasteryzować 20 minut, zostawić w garnku, aby trochę przestygły. Sosu wyszło 9 słoików o pojemności 400 ml. ■

Klopsiki w sosie kurkowym

Zaczął się sezon na kurki, a to bardzo smaczne grzyby, idealne jako dodatek do jajecznicy, ale bardzo dobre też do sosów. Klopsiki wieprzowe w sosie kurkowym, ze śmietaną — to proste, a zarazem smaczne danie, dość szybkie w przygotowaniu.

Składniki:

• 600 g mięsa mielonego wieprzowego • 1 jajko • 1 mała czerstwa bułka • 2 cebule lub jedna duża • 1 łyżeczka klarowanego masła • 1 łyżka mąki ziemniaczanej • 2 łyżki mąki pszennej • 250 g kurek • sól • pieprz • 2-3 łyżki śmietany kremówki • zielona natka pietruszki • tłuszcz do smażenia

Wykonanie:

Mięso najlepiej z łopatki umyć i zmielić przez maszynkę razem z namoczoną i odcisniętą bułką. Cebulę drobno pokroić i przesmażyć, część dodać do mięsa, a resztę zostawić do

■ Fot. autorka

sosu. Mięso wyrobić, dodać jajko i przyprawy, doprawić do smaku. Moczyć dłonie w wodzie i formować okrągłe klopsiki. Mąkę pszenną zmieszać z mąką ziemniaczaną, każdy klopsik obtoczyć w tej mieszance. Kurki oczyścić i umyć, mniejsze zostawić w całości, a większe przekroić. Klopsiki obsmażyć z każdej strony, dodać cebulę, kurki i masło. Obsmażyć, zmniejszyć grzanie, przykryć i wolno dusić. Klopsiki podlać wodą, dusić 25 minut. Jeśli sos jest za rzadki, zaprawić go mąką wymieszaną z odrobiną wody, a na koniec dodać śmietanę i zieloną natkę pietruszki. Klopsiki podawać z ziemniakami lub kaszą z dodatkiem surówki czy z ogórkiem kiszonym. ■

Valotka znów powiedział za dużo. Czy będzie dymisja?

Prezes Państwowej Komisji Językowej, Audrius Valotka, w ostatnim czasie zasłynął z kontrowersyjnych wypowiedzi dotyczących uchodźców z Ukrainy, litewskich Polaków oraz przybyszy z Azji Środkowej. Minister kultury uważa, że Valotka powinien podać się do dymisji.

Antoni Radczenko

Słowa prezesa Państwowej Komisji Językowej ponownie wywołały poruszenie w przestrzeni publicznej. Minister kultury Simonas Kairys oświadczył, że nie widzi perspektyw dalszej współpracy z szefem komisji i najlepiej byłoby, aby ten podał się do dymisji. „Ze względu na to, że nie jest urzędnikiem zaufania osobistego (politycznego — przyp. red.), to teraz może być pewien problem proceduralny, co nie przyniesie mu żadnej korzyści, poza tym, my również nie możemy każdego tygodnia oceniać, co powiedział Valotka lub co miał na myśli” — oświadczył szef resortu kultury.

„CZIUURKI” TO LAPSUS?

Spoleczne oburzenie wywołała wypowiedź Valotki, która padła podczas odbywającej się w ramach festiwalu „Open Books” konferencji REDA poświęconej redagowaniu tekstów.

„Prawa dzieci są łamane przez wszelkiego rodzaju przewoźników, którzy mówią językiem czuurki” — powiedział Valotka („czuurka” to obraźliwa nazwa z jęz. rosyjskiego określająca przedstawicieli Azji Środkowej i Centralnej — przyp. red.).

Później szef komisji, w rozmowie z LRT, tłumaczył się, że to było zwykłe przejęzyczenie się i chodziło mu wyłącznie o języki tureckie. Valotka oświadczył, że nie zamierza podawać się do dymisji. Dodał, że na razie nie otrzymał jasnego sygnału ze strony ministra i dlatego nie chce prowadzić z ministerstwem kultury dyskusji przy pomocy mediów. „Chciałbym, aby minister w trakcie rozmowy, a nie

„Nie jestem pewien, czy Audrius Valotka poda się do dymisji” — ocenia Jarosław Wołkonowski **Fot. Marian Paluszkiewicz**

przy pomocy mediów, podał jakąś opartą na prawie propozycję w sprawie mojej dymisji. Wówczas będę patrzył, co to są za argumenty i wówczas podejmę decyzję” — oświadczył kierownik instytucji państwowej.

SPRAWDZIAN DLA UKRAIŃCÓW

Kontrowersyjnych wypowiedzi i działań Audriusa Valotki było więcej. Wiosną Państwowa Komisja Językowa wystosowała list do przewodniczącego sejmowej Komisji Oświaty i Nauki oraz Ministerstwa Oświaty, Nauki i Sportu RL, Ministerstwa Ochrony Socjalnej i Pracy RL, a także do Ministerstwa Gospodarki i Innowacji RL. W dokumencie poinformowano, że po upływie dwuletniego moratorium na znajomość języka państwowego dla uchodźców

wojennych, od marca następnego roku będzie sprawdzana znajomość języka litewskiego wśród Ukraińców. Komisja argumentowała, że jest to reakcja na liczne skargi mieszkańców. Pomysł został skrytykowany przez minister gospodarki Aušrinė Armonaitė i premier Ingridę Šimonytė.

WILEŃSZCZYNA JAK DONBAS

Przed kilkoma miesiącami, na antenie LRT, miała miejsce kolejna skandaliczna wypowiedź Valotki, kiedy porównał Wileńszczyznę do Donbasu. Temat rozmowy dotyczył podwójnych polsko-litewskich tablic oznaczających miejscowości. „Czy naród litewski chciałby oznaczyć polską strefę okupacyjną polskimi napisami? I nazywać to tradycyjnymi napisami?”

28.>>

Nie zgadzam się z tym” — oświadczył szef instytucji, a w dalszej części zaznaczył, że „Rosjanie też chcą rosyjskich napisów w Donbasie, nie chcą ukraińskich napisów, to jest strefa okupacyjna, gdzie miała miejsce zakrojona polonizacja Litwinów”.

Słowa prezesa komisji wywołały reakcję ze strony Warszawy. Doszło do spotkania Valotki z ambasadorem RP Konstantym Radziwiłłem, podczas którego Valotka przeprosił za porównanie Wileńszczyzny do Donbasu. „Dzisiaj relacje polsko-litewskie są doskonałe i byłoby pełnym absurdem, gdyby kwestie językowe miały to jakoś psuć. Spodziewam się tego, że coś w tym zakresie się ruszy. Praktyka działania inspekcji będzie inna, a priorytetem instytucji będzie ochrona języka litewskiego, a nie ściganie aspiracji mniejszości. Może refleksja na temat potrzeby wprowadzenia na Litwie przepisów wykonawczych w sposób jednoznaczny potwierdzi prawa, do których przestrzegania Litwa się zobowiązała” — mówił po spotkaniu ambasador.

Ministerstwo kultury powołało specjalną komisję do oceny słów, które padły z ust Audriusa Valotki. Na początku sierpnia Simonas Kairys ukarał prezesa komisji pisemnym upomnieniem.

Przed kilkoma miesiącami miała miejsce kolejna skandaliczna wypowiedź Valotki, kiedy porównał Wileńszczyznę do Donbasu **Fot. vki.lrv.lt**

SPÓŹNIONA REAKCJA

Prezes organizacji pozarządowej Forum Wileńskie, dr hab. Jarosław Wołkonowski, uważa, że reakcja Kairysa jest co najmniej spóźniona.

— Jeśli robota jest źle zrobiona, to później ją trzeba przerabiać. Kiedy chodziło o polskie napisy i wypowiedzi Valotki z lata br., to minister zachował się niewłaściwie, ponieważ tylko pisemnie go upomniał. Już wtedy trzeba było dokonać zwolnienia tego człowieka. Minister powiedział, że tak wyrażać się można tylko w kuchni. Chociaż w dzisiejszej Europie tak wypowiadać się, to również podkreśliliśmy w naszym oświadczeniu, nie można też w kuchni. Teraz mamy kolejny problem z przewodniczącym Państwowej Komisji Językowej, kiedy w sposób pogardliwy i hańbiący mówił o kolejnych mniejszościach narodowych. Teraz minister powraca do tego, co nie było zrobione — komentuje historyk dla „Kuriera Wileńskiego”.

Nie wiadomo, zaznacza nasz rozmówca, jak sytuacja potoczy się dalej.

— Minister znalazł się teraz w sytuacji jeszcze gorszej. Nie jestem pewien, czy Audrius Valotka poda się do dymisji. Bardzo prawdopodobne, że dojdzie do sprawy sądowej — ocenia Jarosław Wołkonowski. ■

Zakaz wyjazdu do Rosji i Białorusi

Osoby mające dostęp do informacji niejawnych będą miały zakaz wyjazdu do Rosji, Białorusi i innych krajów stanowiących zagrożenie — poinformował Vilmantas Vitkauskas, szef Narodowego Centrum Zarządzania Kryzysowego (NKVC).

Zakaz zostanie wpisany w przygotowywane przez resort obrony poprawki do ustawy o tajemnicach państwowych i służbowych. „W ustawie określone zostaną ograniczenia i zakazy wyjazdu za granicę dla naszych obywateli posiadających określone zezwolenia do pracy z informacją niejawną, byśmy mogli chronić ich samych i informację o wadze państwowej” — przekazał Vitkauskas.

Według NKVC przewidziane ograniczenia dotkną ok. 56 tys. osób. Władze wskazują, że powyższe decyzje zostały podjęte w związku z tym, że białoruskie służby wywiadowcze od pewnego czasu aktywizują swoje działania na granicy. Jak podkreślono, obywatele Litwy są narażeni na przesłuchania na przejściach granicznych i mogą być zmuszani do współpracy z białoruskimi służbami wywiadowczymi poprzez szantaż i presję psychologiczną.

W związku z tym wzrasta ryzyko, że litewscy urzędnicy i funkcjonariusze staną się celem wrogich białoruskich i rosyjskich służb specjalnych.

PAP

Fot. Marian Paluszkiwicz

7.00 Detektyw Literka 7.10, 17.20 S. anim. „Przyjaciele Misia i Marłgolci”
7.35 Rusz się człowieku 7.45 Telegwierz 8.00 Info Wilno 8.20 Studio Wilno 8.35 Polonia 24 9.05 Starszaki 9.25 S. „Sześć siostr” 10.25 Przystanek slow food 10.50 Gra słów 11.15 Polacy to wiedzą! 11.40 Podróże Małej i Dużej 12.10, 21.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie” 12.35 S. „Leśniczówka” 13.00 Info Wilno 13.05 Studio Wschód 13.30 Tygiel 13.50 Wielki test o Zdrowiu 15.10 Słownik polsko@polski 15.35 Astronarium 16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego 16.20 S. „Klan” 16.45 S. „Barwy szczęścia” 17.10 Detektyw Literka 17.45 S. „Stulecie Winnych” 18.30 Nowe spojrzenie 19.00 Info Wilno 19.15 Studio Wilno 19.40 S. „M jak miłość” 20.30 Wiadomości 21.25 S. „Leśniczówka” 21.50 S. „Dzikie serca” 22.45 Informacje kulturalne 23.00 S. „Kasta” 23.50 Info Wilno

6.00 Hymn Republiki Litewskiej 6.02 Dzień dobry Litwo 6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30 Wiadomości 9.00 S. „Soko Leipzig” 9.45 S. „Komisarz Rex” 10.35 S. „Prowincjonalna komisarz” 11.30 S. „Diagnoza

Betty” 12.15 Euromaxx 13.30 Kto i dlaczego? 13.00 Przyjazna Litwa 14.00, 15.00, 16.00, Wiadomości 14.20, 15.15 Dzień dobry Litwo 16.15 S. „Zaklinacze koni” 17.00 S. „Obietnica” 18.00 Kto i dlaczego? 18.30 Ważna godzina 19.30 (Nie)emigranci 20.30 Panorama 21.00 Temat dnia 21.30 „Bracia i siostry” 22.30 Wiadomości Rowerowe 23.00 S. „Okno” 23.50 S. „Komisarz Rex”

6.00 Filmy anim. 7.00 Pani chłopka 8.00 S. „Walker, strażnik Teksasu” 10.00 S. „MacGyver” 11.00 Od...do... 12.00 Wiadomości 13.20 Pani chłopka 14.30 S. „Płomień” 15.30 S. „I odpuść nam nasze winy” 16.30 Dobry wieczór, Litwo 18.30 Wiadomości 19.30 KK2 20.00 Będzie wszystkiego 21.00 S. „Poważne sprawy” 21.30 Wiadomości 22.30 „Na skraju jutra” film fab. 00.45 S. „MacGyver”

6.00 Hymn Republiki Litewskiej 6.05 Historie rzeczy 7.00 Kto i dlaczego? 7.30 Detektywi historii 8.30 7 dni Kowna 9.00 „Dzień dobry Litwo” 11.30 Białoruska Pogoń 12.00 Legendy. Dziś i na zawsze 13.00 Odblaski 13.30 Uwaga! Szukamy sztuki

14.00 Perspektywa 14.30 „Roger Corman - papież kina pop” film dok. 15.15 Zapamiętajmy 15.30 S. „Służyć i bronić” 16.30 Dzień dobry Litwo 18.30 Zwariowani na punkcie kół 19.00 Pole bitwy 19.30 S. dok. „Odyseja - rzeczywistość, czy fikcja” 20.30 Panorama 21.00 Temat dnia 21.30 „Granice Litwy” film dok. 22.30 Nie mam tylu lat 23.00 Kuchnia Beaty 00.00 Wiadomości DW (ros.) 00.15 Dziś na świecie (ros.)

6.00 Seriale anim. 7.45 S. „Czy pamiętasz mnie?” 8.55 S. „W wirze miłości” 10.00 S. „Barrister Babu” 11.00 S. „Miłość za witryną” 12.00 S. „Zranione serce” 14.00 S. „Dziedzictwo ojca” 15.00 S. „Simpsonowie” 16.00 TV 3 wiadomości 16.30 TV Pomoc 18.30 TV3 wiadomości 19.30 „Pod prąd” 20.30 S. „Kobiety kłamią lepiej” 21.00 S. „Zakochani” 21.30 Wieczorne wiadomości TV3 22.30 „Dla niej wszystko” dramat 01.25 „Extractin” komedia

6.00 S. „Ślepa strefa” 7.00, 13.30 Zasady mojej kuchni 8.20, 14.50 S. „Policja wodna”

9.25, 15.55 S. „Agenci wymiaru sprawiedliwości” 10.35 S. „CSI. Miami” 11.30 S. „Mentalista” 12.30 S. „Ślepa strefa” 17.00 Dzień info 17.30 S. „Mentalista” 18.30 S. „CSI. Miami” 19.30 S. „Seal Team” 20.30 „Ale numer!” 21.00 „Gra śmierci” film fab. 22.55 „Pętla czasu” thriller

5.30, 13.00 Nowy dzień 6.30 S. „Jasnowidz” 7.30 Pół godziny z Valatką 8.00 S. „Tajemnice” 9.00, 19.00 S. „Historia jednego przestępstwa” 10.00 S. „Niespodziewana sprawiedliwość” 11.00, 21.25 S. „Cyganeczka Lala. Powrót” 12.00 Kod zdrowia 14.00, 0.30 S. „Ślad” 15.00 S. „Jasnowidz” 16.00, 18.00 Reporter 16.20 Sport. Pogoda 16.30 Litwa na żywo 17.00, 23.30 S. dok. „Paranormalne zjawiska 911” 18.20 Sport. Pogoda 18.30 Życie w biznesie 20.00, 22.30 Reporter 20.20 Sport. Pogoda 20.50 S. „Jasnowidz” 22.50 Sport. Pogoda 23.00 Pytanko

5.40 S. „S.W.A.T.” 7.30 S. „Cobra 11” 8.30, 12.30 „Magazynowe wojny” 9.00 „E-gazas dugnas” 9.30 S. „Współczesna rodzina” 10.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki” 11.00 S. „Rezydenci” 12.00 S. „Sługa narodu” 13.00 „Totalna rozgrywka”

14.00 S. „Cobra 11” 15.00 S. „CSI. NY” 16.00 S. „S.W.A.T.” 18.00 S. „Simpsonowie” 19.00 S. „Rezydenci” 20.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki” 21.00 „Nieznajomi” film fab. 22.55 S. „Elementary” 23.50 S. „Scorpion”

6.00 S. „Kadin” 7.00, 17.00 „Rodzinne melodramaty” 8.00 S. „Zakazany owoc” 9.00 S. „Zranione serce” 10.00 S. „Cudowny Doktor” 11.00 S. „Bez domu nie jest dobrze” 12.00 S. „Dr House” 13.00, 20.00 S. „Prawo i porządek” 14.00 S. „Niezapomniany” 15.00 S. „Anupamaa” 15.30 S. „Bądź ze mną” 16.00 „Zamieńmy się żonami” 18.00 S. „Niezapomniany” 19.00 S. „Dr House” 21.00 S. „Alex Hugo” 23.05 S. „Zabójcze tropiki” 01.25 S. „Jednostka do zadań specjalnych”

5.50 S. „Klan” 6.20 S. „Dziedzictwo” 7.00, 17.40 Audycje Komitetów Wyborczych 7.30 Audycje referendalne 7.05 S. „Złoty chłopak” 8.00 Transmisja Mszy Świętej 8.30 „Kościół z bliska” 9.00 Wiadomości 9.10 „Kwadrans polityczny” 9.25 „Informacje kulturalne” 9.40 S. „Ranczo” 10.40 Siatkówka mężczyzn. Polska-Kanada

13.00 Wiadomości		19.55, 23.40 Serwis Info Wieczór	21.45 „Pokolenia pokoleniom” film dok.	17.10 „Jestem mamą”
13.10 „Agrobiznes”		20.20 „Jak oni kłamią”	22.35 Wojna Polska 1939. Dzień po dniu”	17.25 „Przyroda w obiektywie”
13.35 „Magazyn Rolniczy”	7.00, 23.05 Polonia 24	20.30 Wiadomości	23.00 S. „Falszerze. Powrót sfory”	17.40 „Zdrowie z bożej apteki”
13.55 S. dok. „Królestwo iberyjskiego rysia”	7.30 „Pożyteczni.pl”	21.00 Gość Wiadomości	23.50 „Było, nie minęło”	17.55 „Życie według Świętego Jana Pawła II”
15.00 S. „Złoty chłopak”	8.00 „Kaliber”	21.15 „Minęła 20.”		18.10 „Prosto o gospodarce”
16.00 Wiadomości	8.30 „Pytanie na śniadanie” (11.35 „Panorama”)	22.00 „Fakty czy kłamstwa”		18.30 „Zostań żołnierzem RP”
16.15 Audycje referendalne	12.10 „INFO V4+”	22.10 Film dokument.		18.45 Muzyczne chwile
16.30 „Gra słów. Krzyżówka”	12.30, 17.30 S. „Barwy szczyścia”	23.10 „Debata”		18.55 „Poczet Wielkich Polaków”
16.55 S. „Dziedzictwo”	13.00 Wiadomości	23.50 „Jak oni kłamią”		19.00 Modlitwa Anioł Pański
18.00 „Teleexpress”	13.15 S. „Dom”	00.00 Info Wieczór		19.05 Informacje dnia
18.20 „Jaka to melodia?”	15.00, 23.35 Audycje Komitetów Wyborczych	00.35 „W akcji”		19.15 „Rozmowy niedokończone”
18.55 S. „Klan”	15.25 „Polskie Parki Narodowe”			20.30 „Każdy maluch to potrafi”
19.25 S. „Leśniczówka”	16.00 Wiadomości	7.00 „Był taki dzień”		21.00 Informacje dnia (wydanie główne)
20.00 „Jeden z dziesięciu”	16.15 „Zaczarowany świat...”	7.03, 12.30 „Informacje kulturalne”		21.20 Modlitwa różańcowa
20.30 Wiadomości	16.35 „Szkoła z Kleksem Bystrzakiem”	7.15, 19.00 S. „Pogranicze w ogniu”		21.50 „Myśląc Ojczyzna”
21.15 „ALARM!”	17.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	8.18 „Okrasa łamie przepisy”		22.00 Apel Jasnogórski
21.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	18.00 Teleexpress	8.40 „Ukryte skarby”		22.20 Informacje dnia
22.10 S. dok. „Reset”	18.20 „Studio Wschód”	9.05 „Wojna Polska 1939. Dzień po dniu”		23.00 S. „Rodzina Połanieckich”
23.30 S. „Lokatorka”	18.55 „Nad Niemnem”	9.25 „Przypadek Polski. Polityka i idee”		00.30 „Republika Pawłowska” reportaż
	19.10 „Studio Lwów”	9.45 „Wojna w eterze”		
8.00 „Muzyczne poranki”	19.30 „Informacje kulturalne”	9.50 „Był taki dzień”		7.00 Fani czterech kótek
9.10 „Trzeci punkt widzenia”	19.45 „Czym żyje świat”	9.54 „Flesz historii”		9.00, 19.00 Jak to jest zrobione?
9.50, 17.20, 22.15 „Informacje kulturalne”	20.05 „Gra słów. Krzyżówka”	10.15 S. „Maszyna zmian”		10.00 Skarby z szopy
10.15 „Dwie Joasie” komedia	20.30 Wiadomości	10.40 „Fajna Polska”		10.30 Walka o bagaż
12.00 S. „Rodzina Kanderów”	21.20 S. „Ojciec Mateusz”	11.35 S. dok. „Wszystkie kolory świata”		11.00 Łowcy staroci: renowacje
13.15 „Alice Guy, zapomniana kobieta” film dok.		12.45 „Klasztorne smaki według Remigiusza Rączki”		12.00 Łowcy staroci
14.20 „Jonasz w brzuchu Lewiatana” film dok.	6.35, 11.00 Serwis Info Poranek	13.15 S. „Blondynka”		13.00 Fani czterech kótek
15.45 „Forman vs. Forman” film dok.	7.50 „Jak oni kłamią”	14.00 „Sądy, przesady”		14.00 Nagi instynkt przetrwania
17.45 „W zalewie reklamy” film dok.	8.10 „Jedziemy”	14.40 „Ex Libris”		17.00 Skarby z szopy
19.10 „Res Poloniae”	8.50 „Agrobiznes”	15.00 „Pamięć Powstania” film dok.		17.30 Dom na piaskach
19.50 S. „Stawka większa niż życie”	9.00 „Jedziemy dalej”	16.00 „Sądy, przesady”		18.00 Łowcy staroci
21.00 „Księżyc i magnolie” spektakl	9.20 „Minęła 8.”	16.40 „Był taki dzień”		19.30 Jak to działa?
22.45 „Biegnąc pod wiatr” dramat	10.10 „Minęła 9.”	16.45 „Giganci historii”		20.00 Łowcy staroci: renowacje
00.55 „W ułamku sekundy” film fab.	10.40 Plan dnia	17.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”		21.00 Gorączka złota: na kłopoty Freddy Dodge
	11.30 Serwis Info Dzień	17.55 „Był taki dzień”		22.00 Gorączka złota: zapomniane kopalnie
	13.00 Info Raport	18.00 S. „Bodo”		23.00 Morze złota
	14.20 Info Kultura	20.00 „Paleta dziejów”		00.00 Nagi instynkt przetrwania
	14.30 Serwis Info Dzień	20.15 „Polski zwycięzca bitwy o Atlantyk” film dok.		
	16.30 Info Dzień (17.45 Info Kultura)	21.00 S. „Matki, żony i kochanki”		
	18.00 „Teleexpress”			
	18.15 „Teleexpress Extra”			
	18.30 „O co chodzi”			
	19.00 Panorama			
	19.20 „Za czy przeciw”			

TVP WILNO	
7.00 Zwierzaki Czytaki	7.10 Figi Migu
7.35 Moda na rodzinę	8.00 Info Wilno
8.15 Studio Wilno	8.35 Polonia 24
9.00 Wojciech Cejrowski - bosy przez świat	9.25 S. „Szczęść siostr”
10.35 To je Borowicz	11.00 Gra słów. Krzyżówka
11.20 Moda na język polski	11.45 Dobre historie
12.10, 21.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	12.35 S. „Leśniczówka”
13.00 Info Wilno	13.05 Było, nie minęło
13.30 Nad Niemnem	13.45 Va Banque
14.35 Gwiazdozbiór	15.05 Słownik polsko@polski
15.30 Jak to działa	16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20 S. „Klan”	16.45 S. „Barwy szczęścia”
17.10 Figi Migu	17.20 Zwierzaki Czytaki
17.35 Polacy światu	17.45 S. „Matki, żony i kochanki”
18.35 Tygiel	19.00 Info Wilno
19.15 Studio Wilno	19.35 Panorama litewska
19.40 S. „M jak miłość”	20.30 Wiadomości
21.25 S. „Leśniczówka”	21.50 Szansa na sukces
22.45 Informacje kulturalne	23.00 S. „Na sygnale”
23.50 Info Wilno	00.05 Studio Wilno
00.20 Sport	00.30 Pozyteczni.pl
LRT TV	
6.00 Hymn Republiki Litewskiej	7.00 Kto i dlaczego?
7.30 „Dzieci tysiąclecia”	8.30 Wiera i życie
9.00 Dzień dobry Litwo	11.30 Jesteśmy z

6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30 Wiadomości	9.00 S. „Soko Leipzig”
9.45 S. „Komisarz Rex”	10.35 S. „Prowincjonalna komisarz”
11.30 S. „Diagnoza Betty”	12.15 Litewscy olimpijczycy
12.30 Kto i dlaczego?	13.00 Przyjazna Litwa
14.00 15.00, 16.00 Wiadomości	16.15 S. „Zaklinacze koni”
17.00 S. „Obietnica”	18.00 Kto i dlaczego?
18.30 Ważna godzina	19.30 1000 cudów świata
20.30 Panorama	21.00 Temat dnia
21.30 Język litewski	22.30 Wiadomości Rowerowe
23.00 S. „Okno”	23.50 S. „Komisarz Rex”

6.00 Filmy anim.	7.00 Pani chłopka
8.00 S. „Walker, strażnik Teksasu”	10.00 S. „MacGyver”
11.00 Będzie wszystkiego	12.00 Wiadomości
13.20 Pani chłopka	14.30 S. „Płomień”
15.30 S. „I odpuść nam nasze winy”	16.30 Dobry wieczór, Litwo
18.30 Wiadomości	19.30 KK2
20.00 Szeszkiņa 20	21.00 S. „Poważne sprawy”
21.30 Wiadomości	22.30 „Ocalony” dramat
00.55 S. „MacGyver”	

LRT | PLUS

6.00 Hymn Republiki Litewskiej	6.05 (Nie)emigranci
7.00 Kto i dlaczego?	7.30 „Dzieci tysiąclecia”
8.30 Wiera i życie	9.00 Dzień dobry Litwo
11.30 Jesteśmy z	

Ukrainy	12.00 W sercu Litwin
13.00 Zupa naukowa	13.30 Euromaxx
14.00 To jest kino	14.30 S. dok. „Odyseja - rzeczywistość, czy fikcja”
15.30 S. „Służyć i bronić”	16.30 Dzień dobry Litwo
18.30 Wyznania	19.00 Patrz głębiej
19.30 „Projekt Daphne” film dok.	20.30 S. dok. „Sięgać gwiazd”
20.55 Puchar Europy w koszykówce. „Budučnost”- „7bet-Lietkabelis”	23.00 „Liga Talentów Muzycznych 2023”
00.00 Wiadomości DW (ros.)	00.15 Dziś na świecie (ros.)

6.00 Seriale anim.	7.45 S. „Czy pamiętasz mnie?”
8.55 S. „W wirze miłości”	10.00 S. „Barrister Babu”
11.00 S. „Miłość za wityną”	12.00 S. „Zranione serce”
14.00 S. „Dziedzictwo ojca”	15.00 S. anim.
16.00 TV 3 wiadomości	16.30 TV Pomoc
18.30 TV3 wiadomości	19.30 „Show dobrego wieczoru”
20.30 S. „Kobiety kłamią lepiej”	21.00 S. „Zakochani”
21.30 Wieczorne wiadomości TV3	22.30 „Dżungla” film fab.
01.00 S. „Bosch”	

6.00 S. „Ślepa strefa”

7.00, 13.30 Zasady mojej kuchni	8.20, 14.50 S. „Policja wodna”
9.25, 15.55 S. „Agenci wymiaru sprawiedliwości”	10.35 S. „CSI. Miami”
11.35 S. „Mentalista”	12.30 S. „Ślepa strefa”
17.00 Dzień info	17.30 S. „Mentalista”
18.30 S. „CSI. Miami”	19.30 S. „Seal Team”
20.30 „Ale numer!”	21.00 „Teoria wielkiego podrywu” thriller
23.10 „Gra śmierci” film fab.	

5.30, 13.00 Nowy dzień	6.30 S. „Jasnowidz”
7.30 W cieniu mężczyzn	8.00 S. „Tajemnice”
9.00, 19.00 S. „Historia jednego przestępstwa”	10.00 S. „Niespodziewana sprawiedliwość”
11.00, 21.25 S. „Cyganecka Lala. Powrót”	12.00 „Pierwszy raz. 60+”
12.30 Moje miejsce	14.00, 0.30 S. „Ślad”
15.00 S. „Jasnowidz”	16.00, 18.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda	16.30 Litwa na żywo
17.00 S. dok. „Drogi marynarskie... W porcie koszykarskim”	18.20 Sport. Pogoda
18.30 Rolnik Jurgis	20.00, 22.30 Reporter
20.40 Sport. Pogoda	20.50 S. „Jasnowidz”
22.50 Sport. Pogoda	23.00 Rozmowy nad morzem
23.30 S. dok. „Ślady mordercy”	

5.35 S. „S.W.A.T.”	7.25 S. „Cobra 11”
8.30 „Magazynowe wojny”	9.00 „Na jednym końcu

haczyk”	9.30 S. „Współczesna rodzina”
10.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”	11.00 S. „Rezydenci”
12.00 S. „Sługa narodu”	13.00 „Totalna rozgrywka”
14.00 S. „Cobra 11”	15.00 S. „CSI. NY”
16.00 S. „S.W.A.T.”	18.00 S. „Simpsonowie”
19.00 S. „Rezydenci”	20.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
21.00 „Uniewiniony” thriller	22.50 S. „Elementary”
23.40 S. „Policjanci	

6.00 S. „Kadin”	7.00, 17.00 „Rodzinne melodramaty”
8.00 S. „Zakazany owoc”	9.00 S. „Czerwony pokój”
10.00 S. „Cudowny Doktor”	11.00 S. „Bez domu nie jest dobrze”
12.00 S. „Dr House”	13.00, 20.00 S. „Prawo i porządek”
14.00 S. „Niezapomniany”	15.00 S. „Anupamaa”
15.30 S. „Bądź ze mną”	16.00 „Zamieśmy się znanymi”
18.00 S. „Major Crimes”	19.00 S. „Dr House”
21.00 S. „Alex Hugo”	01.00 S. „Jednostka do zadań specjalnych”

5.40 S. „Klan”	6.05 S. „Dziedzictwo”
7.00, 17.40 Audycje Komitetów Wyborczych	7.30 Audycje referendalne
8.00 Transmisja Mszy Świętej	8.30 „Zrzuńnani odbudowani”
9.00 Wiadomości	

9.10 „Kwadrans polityczny”	19.10 „Księga Przestrzeni”	9.20 „Minęła 8.”	14.45 „Było, nie minęło”	Jana Matejki” reportaż
9.25 „Informacje kulturalne”	19.50 „Którędy po sztukę”	10.10 „Minęła 9.”	15.05 „Kilof zamiast karabinu” film dok.	14.10 „Skrzydła miłości” film dok.
9.40 S. „Ranczo”	20.00 „Scena muzyczna”	10.40 Plan dnia	15.55 „Był taki dzień”	14.30 Msza Święta z Jasnej Góry
10.40 Siatkówka mężczyzn. Polska-Meksyk	21.00 „Anioł” film fab.	11.45 „Fakty czy kłamstwa”	15.59 „Węgrzy w Warszawie” film dok.	15.20 Muzyczne chwile
13.00 Wiadomości	23.20 S. „Genialna przyjaciółka”	12.00 Serwis Info Dzień	16.55 „Był taki dzień”	15.30 S. „Rodzina Połanieckich”
13.10 „Agrobiznes”		13.00 Info Raport	16.59 „Giganci historii”	16.50 „Ma się rozumieć”
13.40 „Rok w ogrodzie Extra”	7.00, 23.05 „Polonia 24”	14.20 Info Kultura	17.40 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	17.00 Informacje dnia
13.55 S. dok. „Królestwo iberyjskiego rysia”	7.30 „Magiczne Podhale z Sebastianem Karpielem Bułecką”	14.30 Serwis Info Dzień	17.05 S. „Bodo”	17.10 „Na zdrowie”
15.00 S. „Złoty chłopak”	8.00 „Qulszoł”	16.30 Info Dzień (17.45 Info Kultura)	18.05 S. „Pogranicze w ogniu”	17.30 „Wędrowiec Polski”
16.00 Wiadomości	8.30 „Pytanie na śniadanie” (11.35 „Panorama”)	18.00 „Teleexpress”	18.55 S. „Poczet Wielkich Polaków”	18.00 „Po stronie prawdy”
16.15 Audycje referalne	12.10 „Studio Lwów”	18.15 „Teleexpress Extra”	19.05 S. „Matki, żony i kochanki”	18.50 Muzyczne chwile
16.30 „Gra słów. Krzyżówka”	12.30, 17.30 S. „Barwy szczęścia”	18.30 „O co chodzi”	20.15 „Ja Cię uczyć każę”	18.55 „Poczet Wielkich Polaków”
16.55 S. „Dziedzictwo	13.00 Wiadomości	19.00 „Za czy przeciw”	20.45 S. „Matki, żony i kochanki”	19.05 Informacje dnia
18.00 „Teleexpress”	13.15 S. „Ojciec Mateusz”	19.20 Film dokument.	21.35 „Spór o historię”	19.15 „Rozmowy niedokończone”
18.20 „Jaka to melodia?”	15.00 „Audycja”	20.20 „Jak oni kłamią”	22.05 „Historia dzieje się”	20.30 S. anim.
18.55 S. „Klan”	15.20 „Służyliśmy u Amerykanów”	20.30 Wiadomości	23.00 S. „Falszerze. Powrót sfory”	21.00 Informacje dnia (wydanie główne)
19.25 S. „Leśniczówka”	16.00 Wiadomości	21.00 Gość Wiadomości	00.00 „Kosa. Opowieść o Karolu Pniaku” film dok.	21.20 Modlitwa różańcowa
20.00 „Jeden z dziesięciu”	16.20 S. anim. „Agi Bagi”	21.15 „Minęła 20.”		21.50 „Myśląc Ojczyzna”
20.30 Wiadomości	16.30 S. anim. „Mami Fatale”	22.00 „Ludzie z miasta”	6.35 „Więźniarki” film dok.	22.00 Apel Jasnogórski
20.15 „ALARM!”	16.40 „GO - TU - JEMY”	22.10 Serwis Info Wieczór	8.05 „Czerwony Dwór” reportaż	22.20 Informacje dnia
21.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	17.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	22.50 „W tyle wizji”	8.35 „Zdrowie z bożej apteki”	23.00 S. „Przygody pana Michała”
22.10 „Tu mówi Polska”	18.00 Teleexpress	23.30 „W tyle wizji Extra”	8.55 „Poczet Wielkich Polaków”	23.30 „Marusarz - Tatrzński Orzeł” film dok.
23.25 „Dla niej wszystko” thriller	18.20 „Śladami cieni. Inny świat” film dok.	23.50 „Jak oni kłamią”	9.00 Informacje dnia	00.35 „Przystanek Lamsdorf - powstańcy warszawscy w niewoli” film dok.
	18.55 „Kierunek Zachód”	00.00 Info Wieczór	9.15, 22.40 „Polski punkt widzenia”	
8.00 „Muzyczne poranki”	19.10 „Magazyn z Wysp”	00.35 „W akcji”	9.35 „Každy maluch to potrafi”	6.00 Łowcy staroci: renowacje
8.30 „Wędrowiec Polski”	19.30 „Informacje kulturalne”		9.50 „Słowo życia”	7.00, 21.00 Fani czterech kótek
9.15 „Wydarzenie aktualne”	19.45 „Czym żyje świat”	7.00 „Był taki dzień”	10.00 Msza Święta z udziałem nowych kardynałów i Kolegium Kardynałów	10.00 Skarby z szopy
9.45, 16.55, 23.00 „Informacje kulturalne”	20.05 „Gra słów. Krzyżówka”	7.03, 12.25 „Informacje kulturalne”	10.30 Walka o bagaż	10.30 Walka o bagaż
10.15 „Krağ” dramat	20.30 Wiadomości	7.15 S. „Pogranicze w ogniu	11.00 Łowcy staroci: renowacje	11.00 Łowcy staroci: renowacje
12.00 S. „Rodzina Kanderów”	21.20 S. „Blondynka”	8.15 „Był taki dzień”	12.00 Łowcy staroci	12.00 Łowcy staroci
13.15 „I nie żałuj tego” film dok.	23.35 „Audycja”	8.20 „Okrasa łamie przepisy”	14.00 Gorączka złota	14.00 Gorączka złota
14.20 „Awatar, czyli zamiana dusz” film TVP		8.45 „Ukryte skarby”	17.00 Skarby z szopy	17.00 Skarby z szopy
15.50 S. „Stawka większa niż życie”	6.35, 11.00 Serwis Info Poranek	9.05 „Wojna w eterze”	18.00 Łowcy staroci	18.00 Łowcy staroci
17.25 „Przez łyzy do szczęścia” dramat	8.10 „Jedziemy”	9.10 „Wojna Polska 1939. Dzień po dniu”	19.00 Jak to jest zrobione?	19.00 Jak to jest zrobione?
	8.50 „Agrobiznes”	9.35 „Paleta dziejów”	19.30 Jak to działa?	19.30 Jak to działa?
	9.00 „Jedziemy dalej”	9.50 „Wojna w eterze”	20.00 Łowcy staroci: renowacje	20.00 Łowcy staroci: renowacje
		10.00 „Flesz historii”	22.00 Łowcy klasyków	22.00 Łowcy klasyków
		10.15 S. „Maszyna zmian”	23.00 Graty Dereka Bieriego	23.00 Graty Dereka Bieriego
		10.45 „Fajna Polska”	00.00 Nagi instynkt przetrwania	00.00 Nagi instynkt przetrwania
		11.35 S. dok. „Wszystkie kolory świata”		
		12.45 „Klasztorne smaki według Remigiusza Rączki”		
		13.15 S. „Blondynka”		
		14.00 „Alfabet Andrzeja Dobosza”		
		14.15 „Archiwum zimnej wojny”		

BITWA INTELEKTÓW

DOM KULTURY POLSKIEJ W WILNIE

24 X 2023 // 13:00

NAGRODY:

I MIEJSCE -> KENWOOD M-420 DAB X 4

II MIEJSCE -> JBL CHARGE4 X 4

III MIEJSCE -> GARMIN FORERUNNER 35 X 4

UCZESTNICY: UCZNIOWIE 9-12 KLAS

REJESTRACJA DO DNIA 16 X 2023

WWW.POLSKIDOM.LT // FB

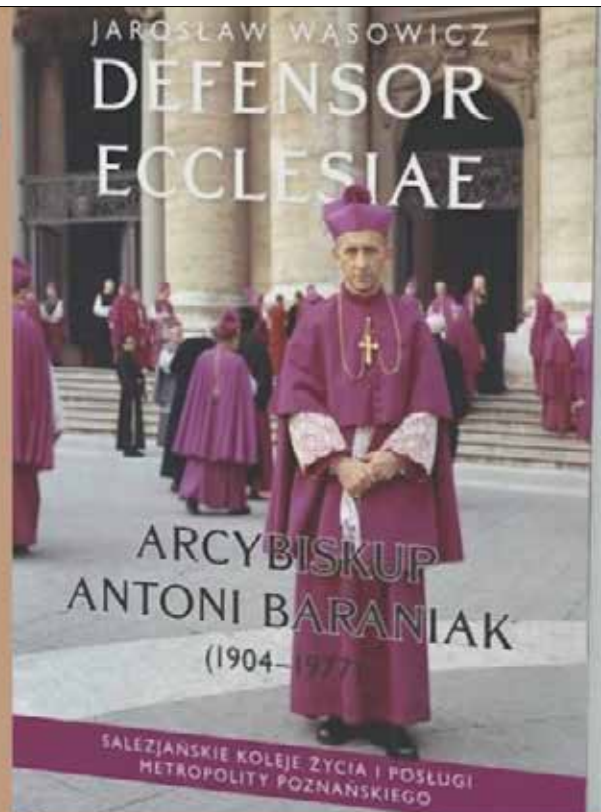

SPOTKANIE
Z KS. JAROSŁAWEM WĄSOWICZEM

DOM KULTURY POLSKIEJ
W WILNIE

5.10.2023

18:00 SALA 305

PATRONI ROKU 2024:
ABP ANTONI BARANIAK

Fundacja
POMOC POLAKOM
NA WSCHODZIE
im. Józefa Ostrowskiego

KUPNO

Kupię las. Rozliczam się od razu. Tel. 8 686 03 070

Sprzedajcie las drogo i bez pośredników.
Tel. 8 659 57 721

Kupię samochód terenowy (lit. visureigis).
Tel. 8 688 56 717

SPRZEDAŻ

Sprzedam kamienie polne. Materiał może służyć do budowy ogrodzeń, alejek, tarasów, palenisk,

kwietników, na podmurówkę i in. Załadunek oraz transport we własnym zakresie. Cena 20 euro/tona. Tel. 8 600 18 083 (Leon)

INFORMACIJA ŽEMĖS SKLYPŲ SAVININKAMS, FIZINIAMS ASMENIMS, NAUDOJANTIEMS ŽEMĘ PAGAL NEKILNOJAMOJO TURTO REGISTRE ĮREGISTRUOTĄ SUTARTĮ, KURIŲ GYVENAMOSIOS VIETOS ADRESAS NEŽINOMAS ARBA KURIEMS NEPAVYKO ĮTEIKTI REGISTRUOTO LAIŠKO

Informuojame, kad Lietuvos Respublikos (toliau – LR) energetikos ministro 2023-07-18 įsakymu Nr. 1-236 patvirtinti Vilniaus miesto savivaldybės ir 2023-07-18 įsakymu Nr. 1-237 patvirtinti Vilniaus rajono savivaldybės teritorijose esančių magistralinių dujotiekių vietovės klasių teritorijų planų (toliau – Planai) sprendiniai. Vadovaujantis LR specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo (toliau – SŽNS įstatymas) 11 str. 3 ir 4 d. nuostatomis informuojame apie Planais nustatytas magistralinių dujotiekių vietovės klasių teritorijas, kuriose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos (toliau – Teritorijos), bei pateikiame žemės sklypų savininkų, taip pat asmenų, kurių teisė į žemės sklypą (-us) įregistruota Nekilnojamojo turto registre, kurių gyvenamosios vietos adresas nežinomas arba kuriems nepavyko įteikti registruoto laiško, sklypų unikalinių numerių ir adresų sąrašą (priedas Nr. 1*). Už Planais nustatytas Teritorijas SŽNS įstatymo 141 str. 5 d. kompensacijos mokėjimas nėra numatytas. Planų rengėjas – VĮ „Registru centras“, Lvivo g. 25-101, Vilnius LT-09320. Už Planų rengimą atsakingas asmuo – Evaldas Lukša tel. +370 659 13 447, el.p. evaldas.luksa@registrucentras.lt.

Planų iniciatorius – AB „Amber Grid“, įmonės kodas 303090867, Laisvės pr. 10, Vilnius LT-04215, interneto svetainė www.ambergrid.lt. Už Planų rengimo vykdymą atsakingas asmuo – vyresnioji inžinierė Rūta Bastikaitienė, tel. +370 640 42 750, el.p. r.bastikaitiene@ambergrid.lt.

Su patvirtintais Planų sprendiniais, bei žemės sklypų sąrašu (priedas Nr. 1*) galite susipažinti Planų iniciatoriaus internetinėje svetainėje adresu: www.ambergrid.lt. *priedas Nr. 1 – žemės sklypų savininkų/naudotojų, kuriems nepavyko įteikti registruoto laiško apie taikytinas vietovės klasės teritorijas, sklypų sąrašas su unikaliais numeriais ir adresais, patalpintas interneto svetainėje.

Zam. 2721

190-letnia szkocka whisky na aukcji

24 butelki 190-letniej, prawdopodobnie najstarszej na świecie szkockiej whisky, które zostały odnalezione w piwnicach jednego z zamków, trafią na aukcję. Jak się oczekuje, cena pojedynczej butelki powinna osiągnąć 10 tys. funtów. Według firmy Whisky Auctioneers, która przeprowadzać będzie aukcję, whisky została prawdopodobnie wydestylowana w 1833 r. i zabutelkowana w 1841 r., a następnie ponownie zabutelkowana w 1932 r. Możliwe jest także, że whisky z tej samej partii była próbowana przez królową Wiktorię i jej męża, księcia Alberta, gdy w 1844 r. zatrzymali się na trzy tygodnie w zamku Blair.
Fot. Pixabay.com

Bagno Shreka do wynajęcia

Miłośnicy filmu o zielonym ogrze mają przed sobą niespotykaną okazję. Na Airbnb pojawiła się zaskakująca oferta. Bagno ze „Shreka” jest do wynajęcia.

Chata znajduje się w szkockich górach w rejonie Highlands. Zarówno jej wnętrze, jak otoczenie jest odwzorowane w najmniejszych detalach.

Wczasowicze będą mieli do dyspozycji sypialnię Shreka. Została zaaranżowana dokładnie tak samo, jak ta w filmie. Zadbano nawet o korzenie drzew na suficie. Łazienka natomiast znajduje się na terenie posesji.

Jest oddalona o 20 metrów od domu ogra. Znajduje się w niej prysznic, toaleta i umywalka. Goście będą mogli również odprężyć się przy ognisku oraz zapalić świecę z „woskowiny”. Nie zabraknie nawet kultowego, prawdziwego bagna.

Bagno Shreka pomieści maksymalnie 3 osoby. Goście muszą mieć ukończone co najmniej 5 lat.

Wandale ścięli „drzewo Robin Hooda”

Jeden z najbardziej kultowych symboli Wielkiej Brytanii — potężny jawor uwidoczony na filmie „Robin Hood: Książę Złodziei” — padł w nocy 27 października. Policja prowadzi śledztwo i szuka wandalów, którzy ścięli „drzewo Robin Hooda”. Maje statyczny jawor rosnący na północy Anglii, w Sycamore Gap, w sąsiedztwie pochodzącego z czasów antycznych muru Hadriana w pobliżu Hexham, nie będzie już symbolem tego regionu. Drzewo, które pojawiło się w filmie „Robin Hood: Książę Złodziei” z 1991 r., rośnie w naturalnym zagłębieniu terenu i zostało mianowane Drzewem Roku w 2016 r.

Fot. Pixabay.com

Fotomigawka

■ Występ zespołu The Roop podczas meczu legendy FIFA kontra litewskie legendy piłki nożnej Fot. Orestas Gurevičius, ELTA